

**PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS
TARYBA**

**SPRENDIMAS
DĖL 2024–2029 M. TELŠIŲ REGIONO FUNKCINĖS ZONOS STRATEGIJOS
PATVIRTINIMO**

2024 m. gegužės 30 d. Nr. T1-144
Plungė

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 15 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo 13 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 2022–2030 m. regionų plėtros programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 713 „Dėl 2022–2030 metų regionų plėtros programos patvirtinimo“, II skyriaus „Nacionalinių plėtros programų regioninės pažangos priemonės, siekiami poveikio rodikliai, išankstinės sąlygos“ 1 lentelės „Regioninių pažangos priemonių sąrašas“ skirsniu „NPP 7-ojo tikslo uždavinių regioninės pažangos priemonės“, Tvarios miesto plėtros strategijų ir funkcinių zonų strategijų rengimo ir įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2023 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. 1V-30 „Dėl Tvarios miesto plėtros strategijų ir funkcinių zonų strategijų rengimo ir įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“, 53 punktu ir atsižvelgdama į VšĮ Rietavo turizmo ir verslo informacijos centro 2024 m. gegužės 7 d. raštą Nr. DV/4-2024/13 „Dėl 2024–2029 m. Telšių regiono funkcinės zonos strategijos tvirtinimo“, Plungės rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

1. Patvirtinti 2024–2029 m. Telšių regiono funkcinės zonos strategiją (pridedama).
2. Įgalioti Plungės rajono savivaldybės merą Audrių Klišonį pasirašyti susitarimą dėl 2024–2029 m. Telšių regiono funkcinės zonos strategijos įgyvendinimo (pridedama).

Savivaldybės meras

Audrius Klišonis

2024–2029 M. TELŠIŲ REGIONO FUNKCINĖS ZONOS STRATEGIJA

I SKYRIUS TERITORIJA, KURIOJE ĮGYVENDINAMA STRATEGIJA

Telšių regiono funkcinės zonos (toliau – FZ) strategija bus įgyvendinama visoje Telšių regiono teritorijoje, apimančioje Telšių, Mažeikių, Plungės rajonų ir Rietavo savivaldybes. 2023 m. pradžioje Telšių regione gyveno 131 431 gyventojas, plotas – 4 350 km²: Mažeikių r. savivaldybėje – 51 830 gyventojų, plotas – 1 220 km²; Plungės r. savivaldybėje – 33 207 gyventojai, plotas – 1 105 km²; Rietavo savivaldybėje – 7 253 gyventojai, plotas – 586 km²; Telšių r. savivaldybėje – 39 141 gyventojas, plotas – 1 439 km². Funkcinės zonos ribos sutampa su savivaldybių teritorijų ribomis.

Prielaidos formuotis naujiems socialiniams ir ekonominiams ryšiams FZ vykdant sąlygų verslo ir turizmo plėtrai sudarymo ir šios veiklos skatinimo funkciją:

1. Tinklaveika tarp Mažeikių, Plungės, Rietavo, Telšių įmonių, partnerių ir savivaldybių įstaigų, veikiančių verslumo skatinimo srityje. Organizuojami forumai, kuriuose kviečiami dalyvauti viso regiono ir SVV įmonių atstovai. Pvz., IQ forume, organizuotame Telšiuose 2022 m. ir 2023 m., dalyvavo dalyviai iš Telšių, Plungės, Mažeikių, Šiaulių rajonų bei Rietavo savivaldybių. 2023 m. IQ forume dalyvavo daugiau kaip 260 dalyvių iš FZ savivaldybių verslo, verslą jungiančių organizacijų, vietos bendruomenių. Taip kaupiama geroji patirtis, stiprinama pagalbos verslui specialistų kompetencija, dalinantis įstaigose arba organizacijose suformuota praktika, patirtimi. Telšių ir Plungės rajonų savivaldybės aktyviai dalyvauja projekte „European Digital Innovation Hub for Industry, Agrofood and Energy sectors in Lithuania“, Nr.101083746, kurio metu gauna konsultacinių paslaugų, siekiant įmonių procesų skaitmeninės transformacijos. Visos Telšių regiono savivaldybės kartu įgyvendino socialinio verslo skatinimo projektą „Socialinio verslo ir plėtros skatinimas Telšių regione“, projekto Nr. 08.5.1-ESFA-K-853-01-0017¹. Rietavo TVIC įgyvendino Pietų Baltijos Interreg programos projektus „Pietų Baltijos mokymo programa“, projekto Nr. WTPB.01.02.00-92-027/11, ir „Verslo integracijos skatinimas per jungtinį profesinį mokymą“, projekto Nr. STHB.04.01.00-SE-

¹ Šaltinis: <https://zvctelsiai.lt/socialinio-verslas>; <http://www.rietavovic.lt/projektai/socialinio-verslo-kurimo-ir-pletros-skatinimas-telsiu-regione/id-21>; <http://www.rietavovic.lt/naujienos/rtvic-pranesimai/2021/11/socialiniu-verslu-startas-telsiu-apskirtyje-projekto-dalyviu-fantazija-beribe>; <http://www.rietavovic.lt/naujienos/kvietimai/2021/03/telsiu-regiono-socialinio-verslo-ideju-konkursas>.

0019/15/MS/1732, kurių metu Plungės, Telšių ir Rietavo savivaldybių jaunimas, įmonės ir įstaigos buvo įtraukti į tarptautinio profesinio mokymo stažuotes ir praktikas¹¹.

2. **Susiformavę ir lankomi maršrutai**, tokie kaip nacionalinis kultūros kelias „M. K. Čiurlionio kelias“³ (eina per Plungės r. ir Rietavo savivaldybes), Camino Lituano⁴ kultūros kelias (eina per Plungės, Mažeikių bei Telšių rajonų savivaldybes), „Oginskių paveldo pažintinis maršrutas“ (eina per Plungės rajono ir Rietavo savivaldybes), sukurtas Rietavo, Telšių rajono ir kitų regionų savivaldybių jungtinis kultūros kelias „Jurgis Ambraziejus Pabrėža (1771–1849)“⁵. Dėl to turizmo paslaugų teikėjai ir už turizmo veiklos skatinimą atsakingos įstaigos turi bendradarbiavimo patirties ir tai yra pagrindas bendrų maršrutų tinklui Telšių regione plėstis – kurti naujas jungtis, pritraukti turistus į naujas ir mažiau žinomas vietas.

3. **Igyvendinti regiono masto turizmo skatinimo projektai**, kurių metu buvo vykdoma bendra turizmo rinkodara, kuriami nauji turizmo produktai ir paslaugos. Pvz., projektas „Rietavo ir Mažeikių, Plungės, Telšių rajonų savivaldybių turizmo produktų rinkodaros priemonių įgyvendinimas“, Nr. VP3-1.3-ŪM-05-R-81-006⁶; projektas „Žemaitijos regiono tradicijų sklaida e. rinkodaros priemonėmis“, Nr. 05.4.1-LVPA-K-808-01-0012⁷; projektas „Žemaitijos istorinio – religinio kelio sklaida e. rinkodaros priemonėmis“, Nr. Nr. 05.4.1-LVPA-K-808-01-0022⁸; projektai „Telšių regiono savivaldybes jungiančių turizmo trasų informacinės infrastruktūros plėtra“, Nr. 05.4.1-LVPA-R-821-81-0001, ir „Telšių regiono savivaldybes jungiančių turizmo trasų informacinės infrastruktūros plėtra II etapas“, Nr. 05.4.1-LVPA-R-821-81-0002⁹.

4. **Kultūrinis identitetas**. Visos FZ savivaldybės priklauso etnografiniam Žemaitijos regionui, pasižyminčiam kultūriniais vienetais ir savastimi, leidžiančia kurti tiek su kultūros ir etnokultūros sritimi susijusius ryšius (prielaidos išsamiau aprašytos nagrinėjant atitinkamą funkciją), tiek ir pasiūlyti unikalią patirtį turistui dėl Žemaitijos turizmo išteklių (nuo tik Žemaitijai būdingų patiekalų, kurių analogai nesutinkami nei kitose Lietuvos vietovėse, nei kitose valstybėse, pažinties su Žemaičių krikštu, Žemaičių tautiniu atgimimu, Oginskių laikotarpio profesionalaus meno ir technologijų suklestėjimu iki aplinkos, kurioje kalbama žemaitiškai (viena iš 4-ių gyvų baltų kalbų).

¹¹Šaltinis: <http://www.rietavovic.lt/projektai/verslo-integracijos-skatinimas-per-jungtini-profesini-mokyma-boosting-business-integration-through-joint-vet-education-bbvet/id-13>; <https://southbaltic.eu/-/bbvet-boosting-business-integration-through-joint-vet-education>; [http://www.rietavovic.lt/projektas-pietu-baltijos-mokymo-programa/id-5](http://www.rietavovic.lt/projektai/projektas-pietu-baltijos-mokymo-programa/id-5); <http://www.rietavovic.lt/naujienos/rtvic-pranesimai/2013/10/projekto-pietu-baltijos-mokymo-programa-treciasis-bandomasis-modelis-rietave>.

³Šaltinis: <https://ciurlioniokelias.lt/partneriai/>.

⁴Šaltinis: <https://caminolituano.com/camino-telsiai-2-2/>.

⁵Bendradarbiavimo sutartis Nr. V7/R8-60, 2022 m. balandžio 15 d.

⁶Igyvendinant projektą išleisti informaciniai turizmo paskirties leidiniai ir reklaminiai suvenyrai. Projekte dalyvavo Telšių, Mažeikių, Plungės rajonų ir Rietavo savivaldybė.

⁷Projekto metu sukurta interneto svetainė www.zemai.lt, mobili aplikacija, 77 fotografijos, 5 vaizdo klipai, parengta 10 objektų aprašomųjų tekstų 6 kalbomis, sukurti 7 objektų audiogidai ir įgarsinti lietuvių, anglų, rusų, vokiečių, latvių kalbomis bei žemaičių tarme, įvykdyta viešinio kampanija. Projekto partneriai – Telšių, Plungės rajonų savivaldybės.

⁸Projekto įgyvendinimo metu įdiegtos e. rinkodaros priemonės, skirtos prioritetinių turizmo plėtros regionų, sakralinių gamtos ir kultūros paveldo objektų lankomumui ir žinomumui didinti: sukurta internetinė svetainė www.zemaitijoskelias.lt, mobilioji aplikacija su išplėstąja realybe bei integracija vietoje, rinkodara socialiniuose tinkluose, turinio rinkodara, el. laiškai, reklama paieškos sistemoje, reklama internetiniuose portaluose. Projekto partneriai – Telšių ir Plungės rajonų savivaldybės.

⁹Projektų įgyvendinimo metu įrengta turizmo ženklavimo infrastruktūra Telšių regione ir užtikrintas turistų bei lankytojų informuotumas apie turizmo maršrutuose ir turizmo trasose esančias lankytinas vietas. Projekto partneriai – visos Telšių regiono savivaldybės.

5. Geografinė padėtis. FZ yra artima pajūriui (turizmo objektai nutolę apie 70 km), o pakrančių turizmo produktai (poilsis paplūdimyje, žvejyba, buriavimas, kitos su jūra susijusios paslaugos ir pramogos) tiesiogiai priklauso nuo oro sąlygų. FZ pasiūlius alternatyvius lankytinus objektus, gausūs pajūrio lankytojai (pvz. turistų skaičius Palangos miesto savivaldybėje 2023 m. siekė 515 631)¹⁰, ypač esant prastesnėms oro sąlygoms, gali būti pritraukti į FZ siūlomus (esamus ir kuriamus) turizmo maršrutus.

Prielaidos formuoti naujiems socialiniams ryšiams FZ vykdant gyventojų bendrosios kultūros ugdymo ir etnokultūros puoselėjimo funkciją:

Dr. Almos Ragauskaitės disertacijoje „Lietuvos etnokultūrinis regionavimas“¹¹ pažymima, kad Žemaitijos etnokultūrinės savimonės regionas yra išskirtinis visoje Lietuvoje, nes turi aiškia ir tvirtą savimonę, aktyviai vartojamą tarmę ir brandžią regioninę tapatybę. Nors dar XIX a. žemaičiai nebuvo suvokiami dabartine etnografinė prasme, jų autonomiškumas pradeda XV a. tiek funkcinės administracijos, tiek ir kultūrinės raidos prasme neabejotinas, o šiais laikais reiškiasi labai aktyviu žemaičių regioninės kultūros puoselėjimu. Vienas ryškiausių šios tapatybės bruožų – paplitusi žemaičių tarmė ar kalba (vienų tyrėjų išskiriama į vieną iš dviejų bazinių Lietuvių kalbos tarmių, kitų – laikoma savarankiška kalba). Žemaitiškas identitetas remiasi ne tik vietos bendruomenių ar nevyriausybinų organizacijų (pvz. Žemaičių kultūros draugija), bet ir nuoseklia savivaldybių vykdoma politika: Žemaitijos identiteto stiprinimas numatytas visų FZ savivaldybių strateginio planavimo dokumentuose (žr. 1 priedo 1 lentelę). Vykdomi reguliarūs ir bendri savivaldybių organizuojami renginiai: pvz., kasmetinis regioninis žemaitiškos kūrybos ir žemaitiškų skaitymų konkursas „Rokoukemies èr korkem žemaitėškā“, kuriame dalyvauja virš 100 mokinių iš visų FZ savivaldybių; kas dvejus metus vykstantis lietuvių liaudies kūrybos atlikėjų konkursas „Tramtatulis“, kuriame dalyvauja apie 700 vaikų ir moksleivių iš visų FZ savivaldybių. Tęsiant ir plečiant tokias iniciatyvas (pvz. derinant su formaliuoju ar neformaliuoju švietimu) – nuoseklus kalbinis kultūrinis ugdymas, tapatybės įtvirtinimas ir naujų raiškos būdų paieška gali reikšmingai prisidėti stiprinant socialinius ryšius FZ.

¹⁰ Šaltinis: <https://www.visit-palanga.lt/wp-content/uploads/2024/03/Turizmo-statistika-2023m.pdf>.

¹¹ Šaltinis: Dr. Almos Ragauskaitės disertacija „Lietuvos etnokultūrinis regionavimas“ (<https://gs.elaba.lt/object/elaba:16946478/16946478.pdf>).

Teritorijos, kurioje įgyvendinama Strategija, žemėlapis

1 pav. Keturių regiono savivaldybių teritorijos, kuriose įgyvendinama Telšių regiono funkcinės zonos strategija, žemėlapis

II SKYRIUS TERITORIJOS, KURIOJE ĮGYVENDINAMA STRATEGIJA, ANALIZĖ

Funkcinės zonos bendra problema

Bendra funkcinės zonos problema: **Nepatrauklios verslo kūrimo ir plėtros sąlygos, neišnaudojamas kultūrinis potencialas**, problemas buvimą rodo šie faktai:

1. **Žemas materialinių investicijų¹² lygis vienam gyventojui.** Per 5 metus (2018–2022 m.) FZ materialinės investicijos nei karto nepasiekė šalies vidurkio. Arčiausiai šalies vidurkio FZ materialinės investicijos priartėjo 2022 m. (3 845 Eur palyginti su Lietuvos 4 393 Eur), tačiau ši tendencija nėra pastovi, nes FZ rodiklį veikia AB „ORLEN Lietuva“ (rodiklis pastebimai išauga įmonei atliekant planinius remontus ar kitas didesnes investicijas, kurios piko metu gali siekti beveik 30 proc. visų FZ materialinių investicijų). Pašalinus šiuos svyravimus, materialinės investicijos FZ gali siekti apie 60 proc. Lietuvos vidurkio (žr. 2 pav.). Tai rodo, kad FZ pritraukia santykinai nedaug investicijų, nuo kurių priklauso tvarus augimas ateityje.

Metai	Telšių regiono materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui EUR,	Lietuvos vidutinis, materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui EUR,	Procentinis skirtumas (%)
2018	2117	2883	-26,57
2019	1956	3414	-42,71
2020	1889	3229	-41,50
2021	2260	3847	-41,25
2022	3845	4393	-12,47

2 pav. Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui

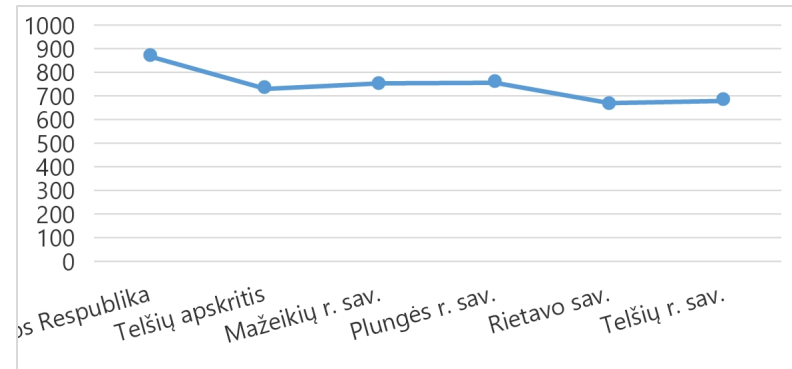
¹² Čia ir toliau, jeigu nenurodyta kitaip, naudojama Valstybės duomenų agentūros statistinė informacija.

2. **Žemas verslumo lygis**¹³, kuris FZ siekė 2023 m. apie 70 proc. Lietuvos vidurkio (FZ rodiklio reikšmė – 24,64, Lietuvos – 35,01 mažų ir vidutinių įmonių (MVI) vienam tūkstančiui gyventojų). Visgi, netolygumai tarp funkcinės zonos savivaldybių buvo nedideli, rodiklio intervalas buvo tarp 22,98 Plungės r. sav. (mažiausia reikšmė) ir 26,71 MVI vienam tūkstančiui gyventojų Mažeikių r. sav. (didžiausia reikšmė).

3. **Darbo užmokesčio dydis atsilieka nuo Lietuvos vidurkio ir jo augimo tempas neleidžia šio skirtumo iš esmės sumažinti.** 2022 m. FZ vidutinis mėnesinis darbo užmokestis (DU) siekė 1 547,8 Eur (bruto) (žr. 3 ir 4 pav.). Palyginti su DU vidurkiu Lietuvoje, atotrūkis siekė 241,2 Eur, per pastarųjų penkerių metų laikotarpį atotrūkis iš esmės nesikeitė – nuo 86,3 % šalies vidurkio (2018 m.) iki 86,8 % (2022 m.). Vertinant 2021 m. DU pagal atskiras ekonomines veiklas, keturiose iš jų jis buvo beveik mažiausias (9–10 vieta) Lietuvoje. Tai 1) apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla; 2) informacija ir ryšiai; 3) kita aptarnavimo veikla; 4) žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė. Tuo metu atvirkščiai, dvi veiklos – apdirbamoji gamyba bei vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas – 2021 m. buvo vienos iš geriausiai apmokamų Lietuvoje tarp apskričių¹⁴. Tai rodo, kad FZ išlaiko aukštą pramonės potencialą, kita vertus pridėtinės vertės kūrimas yra mažiau diversifikuotas, neišnaudojami su turizmu ir informacinėmis technologijomis susiję sektoriai. Tai gali turėti ilgalaikių neigiamų pasekmių FZ gyventojams ir ekonomikai, ypač turint omeny, kad didelė dalis FZ pramonės susidurs su perėjimo prie klimatui neutralios ekonomikos iššūkiais (naftos produktų gamyba) ir (ar) darbo vietų mažėjimu dėl apdirbamosios gamybos robotizacijos.

Metai	Telšių regiono darbo užmokestis (EUR)	Lietuvos vidutinis darbo užmokestis (EUR)	Procentinis skirtumas (%)
2018	818,3	924,1	-11,4
2019	1122,9	1296,4	-13,3
2020	1243,8	1428,6	-12,9
2021	1370,8	1549,4	-13,2
2022	1547,8	1789	-13,5

3 pav. 2018–2022 metų Telšių regiono vidutinis darbo užmokestis (mėnesinis) bruto (Eur) | Lietuvos vidutinis mėnesinis darbo užmokestis (bruto) (Eur) | Procentinis skirtumas (%)

4 pav. Mėnesinio darbo užmokesčio, bruto (Eur), augimas Telšių regiono savivaldybėse ir Lietuvoje 2018–2022 m.

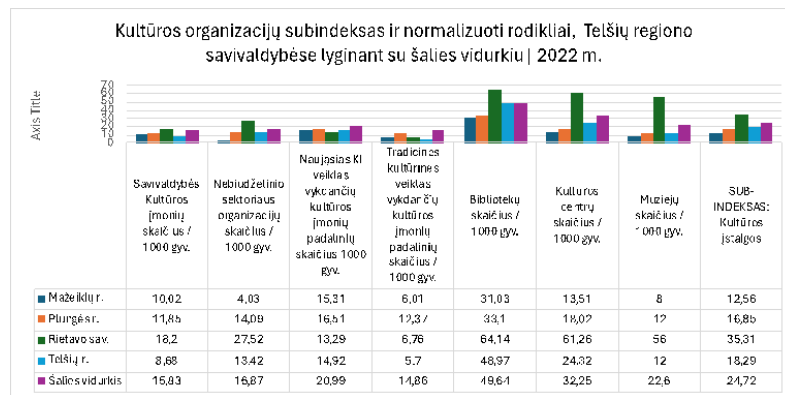
¹³ Verslumo lygis vertinamas mažų ir vidutinių įmonių skaičių dalinant iš atitinkamų metų to paties administracinio vieneto nuolatinių gyventojų skaičiaus ir dauginant iš 1 000.

¹⁴ Šaltinis: Inovacijų agentūros regioninė ekonomikos apžvalga „Telšių apskrities ekonominė struktūra ir raida“

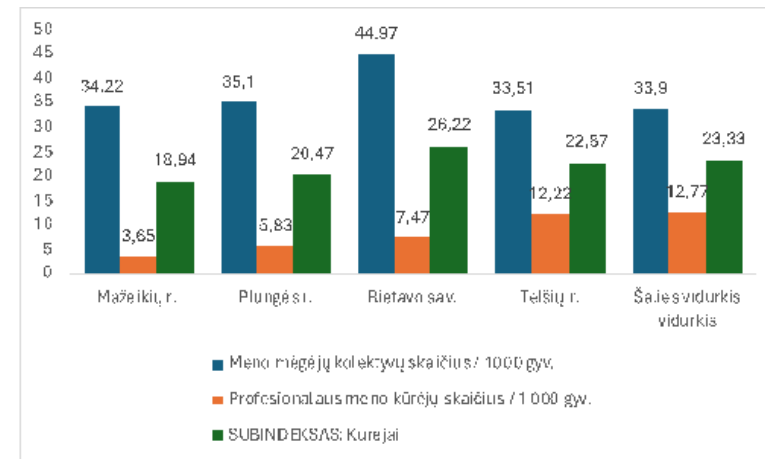
(<https://inovacijuaagentura.lt/site/binaries/content/assets/analitika/apzvalgos/2022/telsiu-apskr.-v2.pdf>).

4. Mažai diversifikuota ekonomika. FZ nėra aktyviai lankoma turistų – nakvynių skaičius, tenkantis 1-am gyventojui apgyvendinimo įstaigose 2022 m. siekė 0,94 ir svyravo nuo 0,13 Rietavo savivaldybėje iki 1,45 Mažeikių r. sav. (palyginimui, Lietuvoje šio rodiklio reikšmė siekė 2,88)¹⁵. 2018–2022 m. duomenimis, FZ apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų teikėjų sukuriama pridėtinė vertė dirbančiajam siekė vidutiniškai 9 Eur (Lietuvos vidurkis 2018–2022 m. dirbančiajam – 11,46 Eur) ir svyravo tarp 10,5 Eur Mažeikių rajono savivaldybėje ir 7,1 Eur Telšių rajono savivaldybėje (žr. 1 priedo 2 lentelę).

Vertinant kultūros įmonių¹⁶, tenkančių 1 tūkst. gyventojų, skaičių, geriausia situacija yra Rietavo savivaldybėje – 1,79, o likusiose FZ savivaldybėse – Plungės r. – 1,41, Mažeikių r. – 1,3, Telšių r. – 1,22 (palyginimui, Vilniaus mieste 1 tūkstančiui gyventojų tenka daugiau nei 6 kultūros įmonės). Analizuojant kitus Savivaldybių kultūros indekso rodiklius (žr. 5 ir 6 pav.) pastebima, kad FZ paprastai geriau vertinami su valstybės ir savivaldybių įstaigų veikla siejami rodikliai, tokie kaip bibliotekų ar kultūros centrų skaičius, meno mėgėjų kolektyvų skaičius (nors ir šiuo atveju geresnius rodiklius už šalies vidurkį pasiekia tik Rietavo savivaldybė), o su profesionaliu menu ir kūrybine ekonomika susiję rodikliai yra prastesni, nei vidutiniškai Lietuvoje. Net ir Telšių rajono savivaldybėje, kurioje veikia Vilniaus dailės akademijos fakultetas (kiti padaliniai veikia daug didesnėse Kauno ir Klaipėdos miestų savivaldybėse) ir menų inkubatorius, profesionalaus meno kūrėjų skaičius 1000-iai gyventojų yra mažesnis už vidutinį Lietuvoje.

5 pav. Kultūros organizacijų subindeksas ir normalizuoti rodikliai Telšių regiono savivaldybėse, lyginant su šalies vidurkiu, 2022 m. Šaltinis: Savivaldybių kultūros indeksas, 2022 m.

6 Pav. Kūrėjų subindeksas ir normalizuoti rodikliai, 2022 m. Šaltinis: Savivaldybių kultūros indeksas, 2022 m.

¹⁵ Šaltinis: 2022–2030 m. Telšių regiono plėtros planas, patvirtintas Telšių regiono plėtros tarybos 2023 m. kovo 10 d. sprendimu Nr. K/S-5 „Dėl 2022–2030 m. Telšių regiono plėtros plano patvirtinimo“ (<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/461752b0bf3c11ed97b2975f7dad7488>).

¹⁶ Šaltinis: Savivaldybių kultūros indeksas, 2022 m. (https://www.kulturostyrimai.lt/wp-content/uploads/2023/12/SKI2022_Tyrimo-ataskaita.pdf).

5. Žemaičių kalba ir kultūra nėra naudojama kaip svarbus veiksnys tiek FZ socialinių ryšių kūrimui, tiek investicijų ir talentų pritraukimui. Žemaičių kalba 2010 m. Tarptautiniame ISO kalbų sąrašė įregistruota kaip gyva baltų kalba (kodas: ISO 639-3) šalia kitų trijų gyvų baltų kalbų – lietuvių, latvių ir latgalių, turinti sunormintą gramatiką (A. Girdenis, J. Pabrėža ir kiti). Apytiksliai vertinimu, žemaitiškai (kartu su bendrine lietuvių kalba ir (dažnai) užsienio kalbomis) kalba apie 500 tūkst. žmonių, kurie kartu save identifikuoja ir su kalba, ir su istorinėmis asmenybėmis (S. Daukantas, J. A. Pabrėža, M. Valančius, S. Stanevičius ir kt.), kilmės vieta, žemaitiško charakterio savybėmis (ar autostereotipais) – atkaklūs, santūrūs, orūs, „kieti“. Kaip esminis žemaičių charakterio bruožas įvardijamas užsispyrimas, šis žodis (pozityvia prasme) pavartotas daugumoje visų su žemaičių elgesio ir požiūrio į gyvenimą savitumu susijusių pavyzdžių¹⁷. Visgi, vertinant kitus (aukščiau aptartus) problemos aspektus, nėra akivaizdžių požymių, kad šis veiksnys būtų aktyviai naudojamas turizmo, kūrybinės ekonomikos plėtrai, ryšių su diaspora (įskaitant potencialius investuotojus) palaikymui.

Poreikiai, potencialas, bendros problemų priežastys

Poreikiai:

1. Pritaikyti laisvus valstybinės žemės sklypus investicijoms ir pagerinti sąlygas verslo kūrimui ir plėtrai.

FZ yra teritorijų, tinkamų verslo plėtrai, tačiau jų pritaikymas privačių investicijų pritraukimui yra nepakankamas dėl viešosios infrastruktūros trūkumų: dalis esamų laisvų sklypų nesujungti susisiekimo sistema (nepakanka privažiuojamųjų kelių), neužtikrinta integracija į miesto inžinerinę infrastruktūrą (trūksta jungčių su miesto vandentiekio, nuotekų sistemomis ir pan.). Atsižvelgiant į verslumo ir ekonomikos diversifikavimo problematiką (žr. skyrių „Funkcinės zonos bendra problema“) tikslinga skatinti ir bendradarbiavimą centrų, tai yra atvirų bendravimo, bendradarbiavimo ir darbo erdvių, kuriose vienodomis sąlygomis teikiamos viešosios ir administracinės paslaugos smulkiojo ir vidutinio verslo (SVV) subjektams bei ketinantiems pradėti verslą asmenims iš visos FZ, kūrimąsi ir plėtrą. Poreikis būdingas visoms FZ savivaldybėms.

1 lentelė. Telšių regiono savivaldybių investicijoms skirti sklypai

Investicijoms skirtų žemės sklypų skaičius, vnt.	Mažeikiai: 7 ¹⁸ ; Plungė: 18 ¹⁹ ; Rietavas: 8 ²⁰ ; Telšiai: 19 ²¹
Investicijoms skirtų žemės sklypų plotas, ha	Mažeikiai: 34,7; Plungė: 32,2; Rietavas: 10,6; Telšiai: 17,1 ha

¹⁷ Šaltinis: Silvija Papaurėlytė, Kazimieras Žeperka „Lietuvos etninių sričių gyventojų charakterio bruožai kalbos pasaulėvaizdyje“ (<https://journals.iki.lt/bendrinekalba/article/download/284/349/>).

¹⁸ Suformuoti investicijoms paruošti sklypai.

¹⁹ Suformuoti investicijoms paruošti sklypai, žemės sklypai formuojami detaliuoju planu, laisvoje valstybinėje žemėje esantys nesuformuoti sklypai.

²⁰ Suformuoti investicijoms paruošti sklypai, žemės sklypai formuojami detaliuoju planu, laisvoje valstybinėje žemėje esantys nesuformuoti sklypai.

²¹ Suformuoti investicijoms paruošti laisvi sklypai.

Kiek iš šitų sklypų jau yra išnuomota, vnt.	Mažeikiai: 1 ²² ; Plungė: 4 ²³ ; Rietavas: 1 ²⁴ ; Telšiai: 3, iš jų 1 sklypo 2 dalys, 1 sklypo 1 dalis ²⁵ ;
Kiek iš šitų sklypų jau yra išnuomota, ha	Mažeikiai: 9,0; Plungė: 10,4; Rietavas: 0,4; Telšiai: 2,7
Didžiausiu potencialu pasižyminčios neišnuomos teritorijos	<p>Mažeikių r. sav.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sklypai, esantys Svirtūnų g. 10A ir Svirtūnų g. 8, Juodeikių k., Mažeikių r. sav., turi patogią susisiekimo infrastruktūrą dėl geležinkelio jungties ir asfaltuoto kelio, privažiavimą prie sklypų. Sklypai yra šalia didžiausios Lietuvoje veikiančios gamyklos AB „ORLEN Lietuva“ teritorijos, kartu leidžiančia naudotis bendra inžinerine infrastruktūra ir AB „ORLEN Lietuva“ grupės verslo / verslui paslaugomis. Plotai: Svirtūnų g. 10A – 12,66 ha, Svirtūnų g. 8 – 2,09 ha. Naudojimo būdas – pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos. - 3 sklypai Mažeikių miesto pramonės teritorijoje, esantys adresais: Amatininkų g. 3 (plotas – 1,3 ha), Amatininkų g. 9 (plotas 1.17 ha) ir Amatininkų g. 11 (plotas – 0,87 ha). Sklypai yra šalia miesto inžinerinių tinklų koridoriaus, kuriame nutiestos aukštos įtampos elektros, ryšio, vandentiekio, dujotiekio, šilumos trasos. Naudojimo būdas – pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos <p>Plungės r. sav.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - žemės sklypas, esantis Žaltakalnio g. 8B, Plungės m. Plotas – 0,4 ha. Paskirtis – kita, naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos.

²² Išnuomotas sklypas Svirtūnų g. 10, žemės sklypo nuomos sutartis sudaryta 2022 m. rugsėjo 15 d.

²³ Žemės sklypas, esantis Plungėje, Stoties g. 5A – valstybinės žemės sklypo nuomos sutartis pasirašyta 2023-10-31.

Žemės sklypas, esantis Plungėje, Lentpjūvės g. 12B – valstybinės žemės sklypo nuomos sutartis pasirašyta 2022-09-01.

Žemės sklypas, esantis Plungėje, Salantų g. 10C – valstybinės žemės sklypo nuomos sutartis pasirašyta 2023-02-10.

Žemės sklypas, esantis Plungėje, Stoties g. 5J – valstybinės žemės sklypo nuomos sutartis pasirašyta 2023-12-28.

²⁴ Žemės sklypas, esantis Pramonės g. 14, Rietavas – valstybinės žemės sklypo nuomos sutartis pasirašyta 2003-02-24.

²⁵ Žemės sklypas esantis Žemaitės g. 36, Telšiai, Valstybinės žemės sklypo nuomos sutartis galioja nuo 2021-05-27.

Žemės sklypas esantis Jono Semaškos g.1, Telšiai, Valstybinės žemės sklypo vienos dalies nuomos sutartis galioja nuo 2021-12-14, kitos dalies nuomos sutartis galioja nuo 2021-07-09.

Žemės sklypas esantis Žemaitės g. 63, Telšiai, Valstybinės žemės sklypo vienos dalies nuomos sutartis galioja nuo 2022-04-04.

	<ul style="list-style-type: none"> - žemės sklypas, esantis Salantų g. 1A, Plungės m. Plotas – 2,0 ha. Naudojimo būdai – pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos; atskirųjų želdynų teritorijos; susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos <p>Rietavo sav.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3 žemės sklypai, esantys L. Ivinskio g.16, 11, 8, Rietavo m. Bendras plotas – 5,83 ha. Naudojimo būdas – pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos. - 2 žemės sklypai, esantys Pramonės g. 16A, 2D, Rietavo m. Bendras plotas – 0,852 ha. Šiuo metu formuojami. - žemės sklypas, esantis L. Ivinskio g., Rietavo m. (unikalus Nr. 4400-5576-5405). Plotas – 3,0350 ha. Paskirtis – kita. Naudojimo būdas – bendro naudojimo (miestų, miestelių ir kaimų bendro naudojimo teritorija). - žemės sklypas, esantis šalia L. Ivinskio g. 16, Rietavo m., nesuformuotas, laisva valstybinė žemė. Plotas – 0,40 ha. <p>Telšių r. sav.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - buvusio karinio miestelio teritorija, esanti Telšių m. tarp Karaliaus Mindaugo g. ir geležinkelio Šiauliai–Klaipėda, plotas – 5,3 ha. Naudojimo būdai – pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos; komercinės paskirties objektų teritorijos; susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos. -
Pagrindinės problemos, neleidžiančios panaudoti sklypų (neišnuomotų) investicijoms pritraukti	Trūksta inžinerinių tinklų (ypač vandens tiekimo / nuotekų šalinimo), nėra tinkamos susisiekimo sistemos (šaligatvių, privažiavimo kelio (-ių))

2. Pritaikyti lankymui gamtos ir kultūros objektus.

VšĮ „Keliauk Lietuvoje“ atliktas Lietuvos turistinių vietovių infrastruktūros vertinimas (2022 m.)²⁶ parodė, kad geriau nei vidutiniškai šalyje buvo įvertinta tik FZ esančių lankytinų objektų būklė (vidutinis įvertinimas tarp 3 ir 4 balų – „gerai“ arba „labai gerai“), kitais atvejais – objektų pritaikymas lankymui (žr. 2 lentelę) paprastai buvo įvertintas 2 ir 3 balų intervale (nesiekė vidutinių 3 balų, reiškiančių įvertinimą „gerai“), atskirais atvejais (vertinant atsiskaitymo, elektromobilių įkrovimo galimybes ar tualetus) įvertinimas nesiekė 2 balų (intervalas tarp „nepakankama“ ir „tobulintina“), o vienas iš prasčiausiai įvertintų aspektų (po automobilių įkrovimo galimybės) – papildoma vertė, t. y. papildomos paslaugos (renginiai, išmanios paslaugos, besikeičiančios ekspozicijos ar parodos, edukacija ir kt.), dėl kurių lankytojui būtų verta užsukti į objektą. Atsižvelgiant į šio vertinimo rezultatus, matoma, kad FZ reikia spręsti tiek fizinio prieinamumo (ypač pritaikymo neįgaliesiems, tualetu), tiek valdymo ir bendros veiklos klausimus (ypač darbo laiko suderinimo, atsiskaitymo galimybių ir objektuose kuriamos vertės (pvz. kultūrinės veiklos). Nors FZ teritoriją kerta jau suformuoti ir tarptautiniu lygiu žinomi nacionaliniai maršrutai: M. K. Čiurlionio kelias, Camino Lituano piligrimų kelias, plačiai žinomas Oginskių paveldas, regiono lygmens maršrutams, nesusisijusiems su garsiausiais Žemaitijos istorijos faktais, geografinėmis vietovėmis ir asmenybėmis (Žemaitijos paveldas, sakraliniai objektai, gamtos turizmo objektai, piliakalniai ir pan.), trūksta žinomumo, efektyvios komunikacijos. Poreikis būdingas visoms FZ savivaldybėms.

2 lentelė. Lietuvos turistinių vietovių infrastruktūros vertinimas, 2022 m.

Kriterijus	Lietuvos vidurkis	FZ vidurkis	Intervalas atskirose savivaldybėse nuo mažiausios iki didžiausios reikšmės
Objekto bendras vidurkis	2,8	2,62	2,43 - 2,78
Susisiekimas	3,24	3,21	3,07 - 3,39
Orientavimasis	3,13	3,03	2,71 - 3,28
Objekto būklė	3,41	3,49	3,35 - 3,6
Tvarka	3,32	3,25	2,84 - 3,49
Darbo laikas	2,78	2,5	2,1 - 2,82
Pritaikymas neįgaliųjų ir ribotos judėsenos turistų poreikiams	3,13	3,04	2,79 - 3,34

²⁶ Šaltinis: VšĮ „Keliauk Lietuvoje“ Lietuvos turistinių vietovių infrastruktūros vertinimo tyrimas (<https://lithuania.travel/lt/profesionalams/tyrimai-ir-duomenys/teminiai-tyrimai/lietuvos-turistiniu-vietoviu-infrastrukturos-vertinimo-tyrimas>).

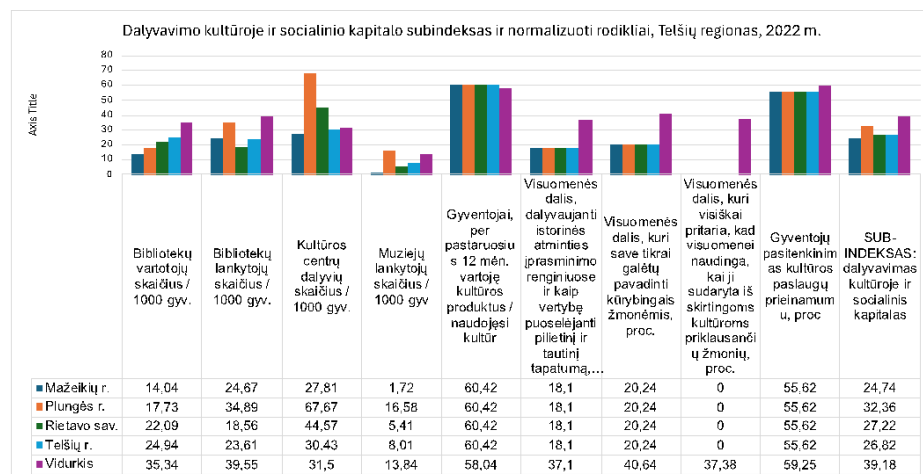
Tualetai	1,95	1,88	1,47 - 2,32
Automobilių stovėjimo aikštelės	3	2,86	2,43 - 3,27
Elektromobilių įkrovos stotelės	1,35	1,04	1 - 1,1
Teikiamos paslaugos	2,69	2,53	1,98 - 3,05
Poilsis, vanduo, maistas	3,28	3,21	2,93 - 3,06
Darbuotojai	3,49	3,25	3,11 - 3,4
Atsiskaitymo galimybės	2,76	1,89	1,33 - 2,46
Draugiška šeimoms su vaikais	2,94	2,61	2,24 - 2,88
Draugiška turistams su naminiiais gyvūnais	2,48	2,17	1,95 - 2,65
Papildoma vertė	1,94	1,54	1,06 - 2,2

3. Didinti gyventojų įsitraukimą į kultūrą ir stiprinti socialinį kapitalą.

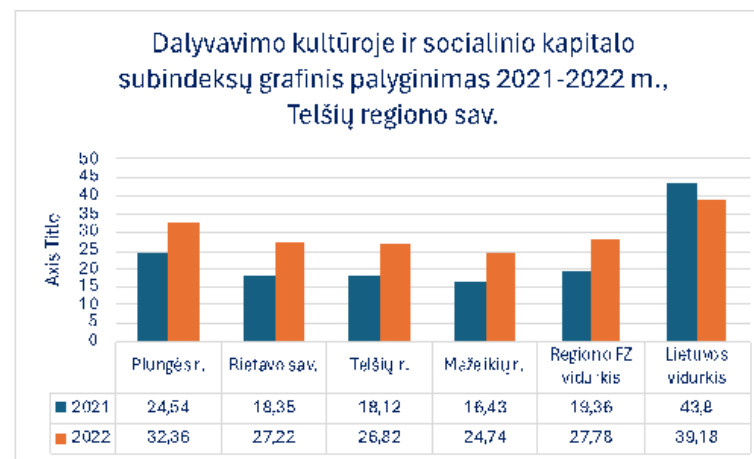
Tyrimo „Savivaldybių kultūros indeksas 2022“, įvertintas dalyvavimo kultūroje ir kultūros ir socialinio kapitalo subindeksas²⁷ parodė, kad visose FZ savivaldybėse trūksta aktyvesnio gyventojų dalyvavimo kultūrinėje, pilietinėje ir socialinėje veikloje. 2022 m. subindekso reikšmės siekia: Mažeikių r. sav. – 24,74; Telšių r. sav. – 26,82; Rietavo sav. – 27,22; Plungės r. sav. – 32,36, kai subindekso (normalizuotų reikšmių) vidurkis yra 39,18 (visų FZ savivaldybių rodiklis mažesnis už vidutinį šalyje) (žr. 7 pav.). Beveik visi subindekso rodiklių ir FZ savivaldybių įverčiai yra prastesni už vidurkį (aukščiau už vidurkį vertinamas tik 2-jų savivaldybių kultūros centrų dalyvių skaičius ir visų savivaldybių gyventojų kultūros produktų naudojimas). Paradoksalu, bet FZ gyventojai ir rečiau, lyginant su kitomis teritorijomis, kaip vertybę puoselėja pilietinį ir tautinį tapatumą ir rečiau pripažįsta skirtingų kultūrų derinio naudą visuomenei (FZ savivaldybių rodikliai žemiausi rodikliai tarp visų savivaldybių, visiškai pritaria apie 12,5 proc. respondentų). Tai gali būti susiję su fragmentuota kultūros ir etnokultūros puoselėjimo veikla FZ savivaldybėse, todėl reikalinga savivaldybių sistemiška politika – ieškoti papildomų priemonių ir formų tiek etninio tapatumo išsaugojimui, tiek naujų kultūros kūrėjų idėjų realizavimui, savivaldybių kultūros įstaigų bendradarbiavimui, tvariam

²⁷ Šaltinis: VŠĮ „Keliauk Lietuvoje“ Lietuvos turistinių vietovių infrastruktūros vertinimo tyrimas (<https://lithuania.travel/lt/profesionalams/tyrimai-ir-duomenys/teminiai-tyrimai/lietuvos-turistiniu-vietoviu-infrastrukturos-vertinimo-tyrimas>). *Skaičiuojant subindeksą, vertinamas kultūros centrų dalyvių skaičius, muziejų lankytojų skaičius, bibliotekų vartotojų skaičius, bibliotekų lankytojų (apsilankymų) skaičius, gyventojų (≥ 15 m.), kurie per pastaruosius 12 mėn. vartojo kultūros produktus / naudojos kultūros paslaugomis, proc. dalis, visuomenės dalis, dalyvaujanti istorinės atminties įprasminimo renginiuose ir kaip vertybę puoselėjanti pilietinį ir tautinį tapatumą, visuomenės dalis, kuri save tikrai galėtų pavadinti kūrybingais žmonėmis, visuomenės dalis, kuri visiškai pritaria, kad visuomenei naudinga, kai ji sudaryta iš skirtingoms kultūroms priklausančių žmonių, gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu.*

gyventojų įsitraukimui į kultūros veiklą. Pastebima, kad nors 2021–2022 m. dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo indeksas pastebimai išaugo (žr. 8 pav.), daugelyje sričių, ypač – rodančių socialinį kapitalą, pažanga artėjant bent prie vidutinių šalies reikšmių nebuvo pakankama. Šis poreikis būdingas visoms FZ savivaldybėms.

7 pav. Dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindeksas ir normalizuoti rodikliai, 2022 m. Telšių regiono savivaldybėse, lyginant su šalies vidurkiu

8 pav. Dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindeksų palyginimas 2021–2022 m. Telšių regiono savivaldybėse

Bendriems Telšių regiono savivaldybių poreikiams tenkinti bus pasitelkiamas savivaldybių turimas *potencialas*:

1. Daugiacentrė FZ struktūra. Taikant 2019 m. spalio 16 d. Vidaus reikalų ministro įsakymu Nr. 1V-861 patvirtintą metodiką²⁸, nustatyta, kad 3 iš 4 FZ savivaldybių priskirtinos (I-ajai) ekonominių centrų savivaldybių grupei. Tai savivaldybės, kurių teritorijoje yra ekonominės veiklos koncentracijos centras, o darbo vietos centre pasiekiamos toje pačioje savivaldybėje per 30 ir mažiau minučių, tuo tarpu 4-oji (Rietavo) savivaldybė priskirtina II-ajai savivaldybių grupei, tai ekonominės veiklos koncentracijos centro neturinti savivaldybė, iš kurios darbo vietos ekonominės veiklos koncentracijos centruose pasiekiamos per 30 ir mažiau minučių. Tai unikalus derinys – visuose kituose regionuose buvo bent po vieną „nutolusią savivaldybę“. Tos pačios išvados gautos ir rengiant Lietuvos Respublikos bendrąjį planą²⁹, atlikta analizė parodė, kad FZ esanti Plungė išskirtina kaip ekonominio augimo centras su pramonės plėtros prioritetu, Telšiams ir Mažeikiams

²⁸ Šaltinis: <https://e-seimas.lrs.lt/rs/legalact/TAD/d2a35430f11411e993e1a0efdbde7def/>.

²⁹ Šaltinis: Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano patvirtinimo (<https://e-seimasx.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ab6b8b21266f11ec99bbc1b08701c7f8>).

priskirtinas regioninių palaikomojo tipo centrų, kurių prioritetas – mišri ekonominė veikla, vaidmuo. Tai reiškia, kad FZ pasižymi didele darbo vietų koncentracija ekonominiuose centruose (2018 m. Vidaus reikalų ministerijos vertinimu – apie 45 proc. darbo vietų yra koncentruotos ekonominiuose centruose, palyginimui kituose panašaus dydžio regionuose atitinkamas rodiklis siekė 11–30 proc.), o FZ 3 urbanistiniai augimo centrai – Mažeikiai, Plungė, Telšiai, ir Rietavas, nutolęs nuo Plungės tik 22 km, o nuo magistralės A1 tik apie 11 km, sudaro vientisą urbanistiniu požiūriu struktūrą, kurioje didžioji dalis įmonių ir gyventojų gyvena miestuose arba labai arti jų, beveik nepasireiškia visiems kitiems Lietuvos regionams būdingi ekonominiai skirtumai tarp savivaldybių (pvz. 2023 m. verslumo lygio rodiklio intervalas buvo tarp 22,98 Plungės r. sav. (mažiausia reikšmė) ir 26,71 mažų ir vidutinių įmonių vienam tūkstančiui gyventojų Mažeikių r. sav. (didžiausia reikšmė). Todėl **(su sąlyga, kad bus efektyviai bendradarbiaujama tarp savivaldybių užtikrinant paslaugas smulkiam ir vidutiniam verslui ir reikiamas gyventojų kompetencijas, ryšius (įskaitant kultūrinius) tarp gyventojų)**, gali pasireikšti didesniems miestams būdingas aglomeracijos ekonomikos efektas³⁰.

2. Žemaitijos istorija, kultūra ir paveldas. FZ teritorija yra unikalaus Žemaitijos etnokultūrinio arealo dalis. Vertingiausi šio paveldo materialaus paveldo objektai yra Žemaitijos nacionaliniame parke, kuris didele dalimi sutampa su FZ teritorija. Nematerialūs įvairialypiai ir saviti kultūros išteklių, būdingi tik Žemaitijos arealui, yra stiprus potencialas etnokultūrai, tarpusavio ryšiams ir ryšiams su visame pasaulyje gyvenančia žemaičių diaspora puoselėti. Minėtina Žemaitijos istorija ir paveldas, ypač sakralinis paveldas, krikšto, tautinio atgimimo istorija (asmenybių gausa nenusileidžianti Suvalkijai, žemaičių kalba, savita architektūra, visame pasaulyje gyvenančių žemaičių skleidžiami pozityvūs (ar saviironiški) stereotipai). Potencialą realizuoti leidžia ir ganėtinai aktyvus (nors dažniau kaip vartotojų) gyventojų dalyvavimas kultūroje: vertinant Savivaldybių kultūros indeksą, pastebima, kad visose FZ savivaldybėse 2022 m. nuo 60,42 proc. gyventojų dalyvauja kultūroje (žr. 7 pav.), t. y. gyventojai (≥ 15 m.) per pastaruosius 12 mėn. vartojo kultūros produktus / naudojo kultūros paslaugas (neskaitant masinių medijų – televizijos, spaudos, radijo, interneto – ir virtualaus vartojimo). FZ taip pat yra visai šalia kito Lietuvai svarbaus turistinio arealo – Baltijos jūros pakrantės, o pagrindinės magistralės Vilnius–Klaipėda artumas leidžia greitai pasiekti norimas lankytinas vietas. Taip FZ teritorija patenka į tarptautinių kelių sankirtą, iš kurios lengva, greita ir patogiu apsilankyti daugumoje FZ lankytinų vietovių ar objektų. Potencialas būdingas visoms FZ savivaldybėms.

3. Funkcinės zonos savivaldybių institucijų ir įstaigų užmegzti tarpusavio ryšiai ir ryšiai su Lietuvos ir užsienio partneriais turizmo ir verslo srityse.

FZ esantys turizmo ir verslo informacijos centrai (TVIC) ir Žemaitijos verslo centras (ŽVC) turi ilgalaikės bendradarbiavimo patirties: bendri renginiai, projektai, narystė verslą vienijančiose organizacijose, pvz. ŽVC prisideda rengiant verslo forumus; Mažeikių ir Rietavo TVIC, ŽVC, Plungės TVM kartu įgyvendino socialinio verslo skatinimo projektą (plačiau žr. I Strategijos skyriuje).

³⁰ Šaltinis: Giedrės Dzemydaitės disertacija „Regionų ekonominės plėtros efektyvumas integracinių procesų Europos Sąjungoje sąlygomis“ (<https://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:16678052/datastreams/MAIN/content>).

Rietavo TVIC, nuo 2011 m. įgyvendindama tarptautinius projektus, išvystė platų kontaktų tinklą su mokslo, verslo paramos institucijomis, verslo asociacijomis ir verslais Europoje, ypač Baltijos jūros regione. Pasinaudojant tarptautine patirtimi, Rietavo TVIC, orientuodamasis į ateities ekonomiką, didina paslaugų įvairovę SVV. 2019 m. Rietavo TVIC pasirašė susitarimus su NetPort mokslo parku (Švedija) ir Loland Falster profesinio mokymo centru / CELF (Danija) dėl ketinimo bendradarbiauti, dalintis patirtimi ir tinklais vystant kompetencijų ir inovacijų centrą Rietave. Nuo 2023 m. vystoma partnerystė su bendradarbiavimo centru tinklu Talent Garden³¹ – aptariamas bendradarbiavimas ir planuojamos patirties perėmimo veiklos. Vykdytų projektų metu, pasinaudojant partnerių patirtimi, buvo kuriamos, bandomos ir pritaikomos SVV skatinimo metodikos, vystomi bendradarbiavimo tinklai, pvz. remiantis amerikietės Barbaros Sher sukurta idėja parengta ir verslo subjektams pritaikyta Sėkmės komandos darbo metodika³²; remiantis Švedijos eksperto **dr. Michael Scherdin** Devynių žingsnių proceso metodika parengtas verslo akseleravimo vadovas „PopUp Lab startuoliai“³³; sukurtas tarptautinis kūrybinių brokerių tinklas³⁴, turintis patirties ir kompetencijų palengvinti tradicinio ir kūrybinio verslo bendradarbiavimu paremtų naujų produktų ir paslaugų vystymą, brokeriams bendradarbiaujant išbandyta prototipų rengimo metodika; vystomas filmų edukatorių tinklas FilmNet³⁵ – ugdomos filmų ir vaizdo turinio kūrimo kompetencijos, stiprinamas kūrėjų verslumas.

Galimybės ir grėsmės

Galimybės:

1. Europos reindustrializacija. Globalinės grėsmės, pramonės grįžimas į Europą, Kinijos ekonominiai sunkumai gali paskatinti didesnes investicijas Europoje, nes įmonės sieks trumpinti tiekimo grandines. Tai gali paveikti ekonominę aplinką, ypač tose teritorijose, kur darbo jėgos potencialas nėra visiškai išnaudotas.

2. Augantis naudojimas skaitmeninėmis priemonėmis ir socialiniais tinklais. Ši galimybė gali turėti įtakos atveriant naujus viešinimo kanalus. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis apie gyventojų naudojimąsi informacinėmis technologijomis: 2023 m. 88,5 proc. Lietuvos gyventojų naudojami informacinėmis technologijomis, palyginus su 2021 m., šis rodiklis siekė 81,6 proc. 2023 m. 14,6 proc. internetu besinaudojančių asmenų tikrino internete matytos informacijos ar turinio tikrumą, kai 2021 m. šis skaičius buvo 12,1 proc., o 12,5 proc. Lietuvos gyventojų tikrino šaltinius ar ieškojo kitos informacijos internete, kai 2021 m. šis skaičius buvo 10,5 proc. (žr. 9 ir 10 pav.).

³¹ Šaltinis: <https://talentgarden.org/en/>.

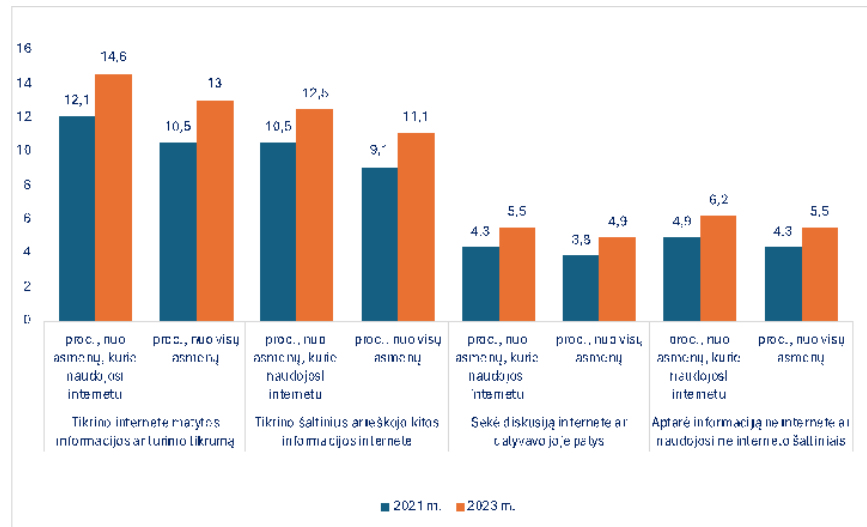
³² Šaltinis: <http://www.rietavovic.lt/lt/projektu-rezultatai/keliaujame-i-uzsieni-going-abroad>.

³³ Šaltinis: <http://www.rietavovic.lt/lt/projektu-rezultatai/bee-lab>.

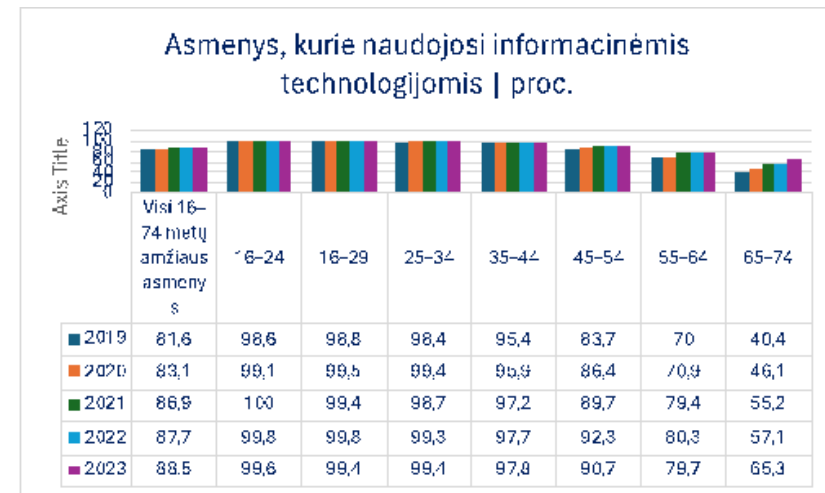
³⁴ Šaltinis: <https://movecreative.eu/creative-broker-network/>.

³⁵ Šaltinis: <http://www.rietavovic.lt/lt/projektu-rezultatai/filmnet>.

Tai rodo, kad pastaruosiu metu Lietuvos gyventojai vis dažniau naudojami skaitmeninėmis priemonėmis ir tai atveria naujas galimybes kultūros, turizmo veiklai ir viešinimui, tačiau kartu auga patikimos ir tikslios informacijos poreikis.

9 pav. Lietuvos gyventojai tikrino internete matytos informacijos ar turinio tikrumą, šaltinius ar ieškojo kitos informacijos internete per 2021–2023 m.

10 pav. Gyventojų naudojimas informacinėmis technologijomis, 2019–2023 m.

Grėsmės:

1. Augantis didmiesčių regionų patrauklumas, pritraukiant inovatyvius verslus, darbo jėgą ir talentus. Gyventojų vidinės migracijos tendencijos rodo nemažėjančius gyventojų migracijos procesus į didmiesčius – ten persikraustoma dėl paslaugų įvairovės ir prieinamumo, mokymosi, darbo ir kt. priežasčių, todėl dažnai kiti regionai gali netekti darbingo amžiaus gyventojų, talentų ir kūrėjų, kurie ten negali realizuoti savo potencialo. Toks gyventojų „nutekėjimas“ gali mažinti FZ ekonominį potencialą.

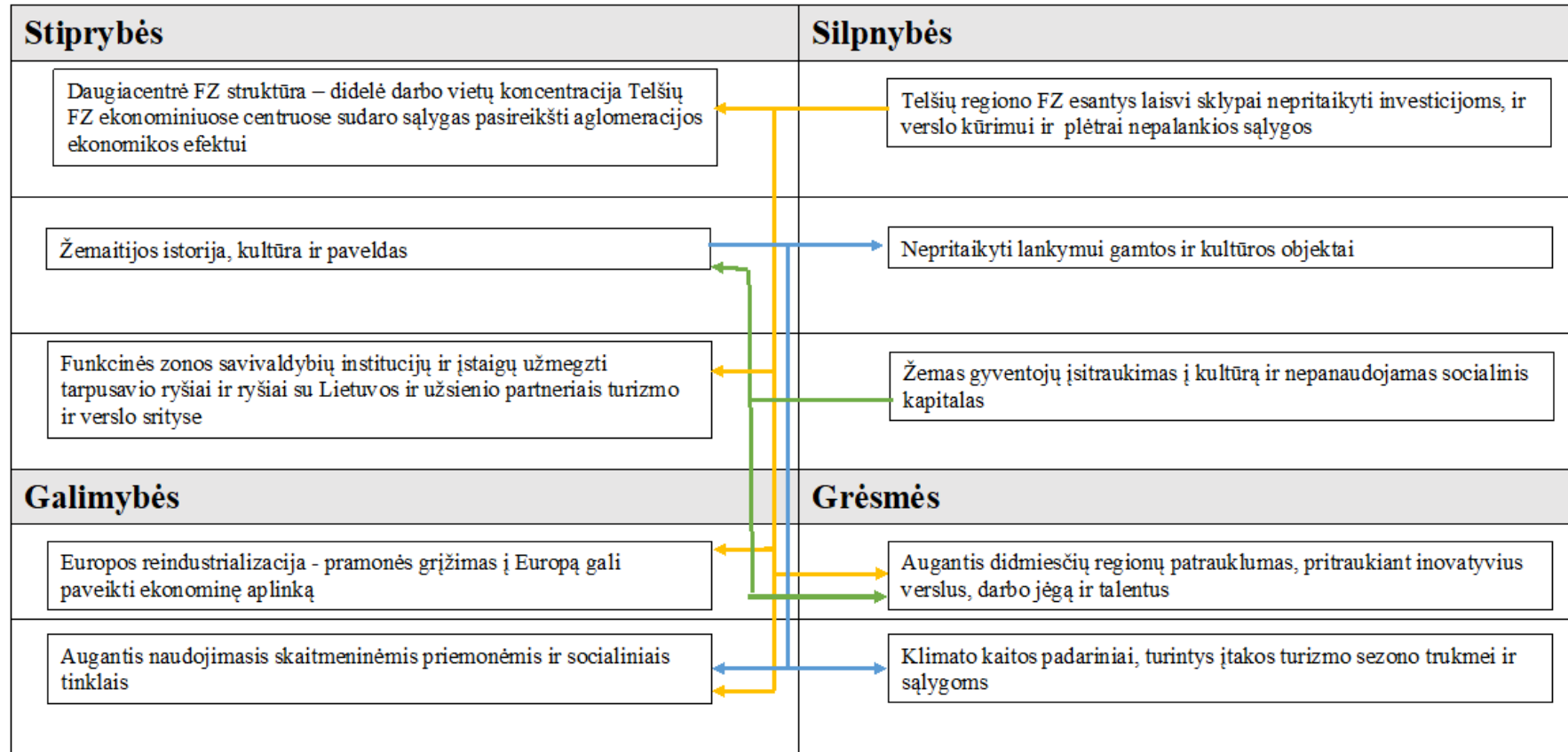
2. Klimato kaitos padariniai, turintys įtakos turizmo sezono trukmei ir sąlygoms:

- kylant oro temperatūrai, mažės lankytojų srautai objektuose po atviru dangumi;
- drastiškai keičiantis orams, gyventojai planuos trumpesnes keliones;

- nepalankios oro sąlygos gali turėti neigiamų pasekmių gamtiniam turizmui, kuris yra vienas stipriausių turizmo sektorių FZ teritorijoje.

Teritorijos stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (toliau – SSGG) analizė

Problema: Nepatrauklios verslo kūrimo ir plėtros sąlygos, neišnaudojamas kultūrinis potencialas

11 pav. Teritorijos stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė

SSGG veiksmų tarpusavio ryšiai

Siekiant pritaikyti sklypus investicijoms ir verslo plėtrai ir pagerinti verslo kūrimo ir plėtros sąlygas, numatoma pasinaudoti daugiacentre ir vientisa urbanistiniu požiūriu FZ struktūra, kurioje didžioji dalis įmonių ir gyventojų gyvena miestuose arba labai arti jų, tai gali sukelti aglomeracijos ekonomikos efektą, ypač jei bus užtikrinta investicijoms ir MVĮ veiklai reikalinga infrastruktūra. Juolab, kad funkcinės zonos savivaldybių institucijų ir įstaigų užmegzti tarpusavio ryšiai ir ryšiai su Lietuvos ir užsienio partneriais turizmo ir verslo srityse leis didinti SVV paslaugų apimtį ir įvairovę. Šalinant silpnębę numatoma pasinaudoti augančiu naudojimusi skaitmeninėmis priemonėmis ir socialiniais tinklais bei Europos reindustrializacijos tendencijomis. Tai leis valdyti grėsmę, kylančią dėl augančio didmiesčių regionų patrauklumo, pritraukiant inovatyvius verslus, darbo jėgą ir talentus.

Unikalūs Žemaitijos istorijos, kultūros ir paveldo išteklių gali būti geriau panaudoti, pritaikant lankymui gamtos ir kultūros objektus bei pasinaudojant augančiu skaitmeninių priemonių ir socialinių tinklų naudojimusi. Tai leis valdyti grėsmę, kylančią dėl klimato kaitos padarinių, turinčių įtakos turizmo sezono trukmei ir sąlygoms.

Siekiant didinti gyventojų įsitraukimą į kultūrą ir stiprinti socialinį kapitalą, numatoma geriau pasinaudoti Žemaitijos istorijos, kultūros ir paveldo išteklių. Tai leis valdyti grėsmę, kylančią dėl augančio didmiesčių regionų patrauklumo, pritraukiant inovatyvius verslus, darbo jėgą ir talentus.

III SKYRIUS
TIKSLAI IR UŽDAVINIAI IR JŲ VERTINIMO RODIKLIAI

Tikslas	Poveikio rodiklis (-iai)	Poveikio rodiklio (-ių) reikšmės			Uždaviniai	Uždavinių rezultato rodikliai	Uždavinių rezultato rodiklių reikšmės		
		Pradinė	Tarpinė	Siekiamą			Pradinė	Tarpinė	Siekiamą
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Didinti regiono turistinį ir investicinių patrauklumą bei plėtoti regioninį identitetą	Gyventojų užimtumo lygis (15–64 metų) (procentai)	66,3 (2021 m.)	71,3 (2025 m.)	73,5 (2029 m.)	1.1. Padidinti FZ patrauklumą gyventi ir lankytis, pritaikant lankymui gamtos ir kultūros objektus, puoselėjant etninę kultūrą ir identitetą	Metinis konsoliduotų viešųjų paslaugų vartotojų skaičius (vartotojai per metus)	0 (2023 m.)	0 (2025 m.)	5000 (2029 m.)
	Dalyvavimo kultūroje ir socialinio kapitalo subindėksas	19,36 (2021 m.)	29 (2025 m.)	38 (2029 m.)		Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai (hektarai)	0 (2023 m.)	0 (2025 m.)	2346,82 (2029 m.)
						Dviračiams skirtos infrastruktūros metinis naudotojų skaičius (naudotojai per metus)	0 (2023 m.)	0 (2025 m.)	19300 (2029 m.)
						Dviračiams skirtos infrastruktūros naudotojų skaičius per metus (naudotojai per metus)*	0	0 (2025 m.)	1000 (2029 m.)
						Bendrai teikiamos viešosios paslaugos (skaičius)	0 (2023 m.)	0 (2025 m.)	2 (2029 m.)
						1.2. Padidinti FZ investicinių patrauklumą,	Metinis konsoliduotų viešųjų paslaugų vartotojų skaičius (vartotojai per metus)	0 (2023 m.)	0 (2025 m.)

					pritaikant sklypus investicijoms ir verslo plėtrai bei padidinant paslaugų SVV apimtį ir įvairovę			
					Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai (hektarai)	0 (2023 m.)	0 (2025 m.)	15,75 (2029 m.)
					Bendrai teikiamos viešosios paslaugos (skaičius)	0 (2023 m.)	0 (2025 m.)	1 (2029 m.)

*Rodiklių bus siekiama ESFIP 8.1 uždavinio įgyvendinimui skirtomis lėšomis.

IV SKYRIUS INTEGRUOTO POŽIŪRIO APRAŠYMAS

Integruoto požiūrio, kurio laikomasi rengiant ir įgyvendinant Strategiją, aprašymas		
Strategijos atitiktis integruotą požiūrį užtikrinantis principams	Veiksmams prisidedama prie efektyvesnio dviejų ar daugiau Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme nustatytų savivaldybių funkcijų vykdymo	<p>Įgyvendinant FZ strategiją integruotas požiūris įgyvendinamas planuojant veiksmus, kuriais būtų užtikrinamas FZ lankytinų objektų prieinamumas ir žinomumas, būtų geriau panaudojami kultūros ir gamtos išteklių, kuriamos naujos kultūrinės veiklos formos, investicijoms ir verslo plėtrai paruošiami sklypai, užtikrinamos naujos paslaugos SVV ir tokiu būdu prisidedama prie šių Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme nustatytų savivaldybių funkcijų vykdymo:</p> <p>Uždavinio „Padidinti FZ patrauklumą gyventi ir lankytis, pritaikant lankymui gamtos ir kultūros objektus, puoselėjant etninę kultūrą ir identitetą“ veiksmams:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sąlygų verslo ir turizmo plėtrai sudarymas ir šios veiklos skatinimas (Vietos savivaldos įstatymo 6 str. 38 p.); - gyventojų bendrosios kultūros ugdymas ir etnokultūros puoselėjimas (Vietos savivaldos įstatymo 6 str. 13 p.). <p>Uždavinio „Padidinti FZ investicinį patrauklumą, pritaikant sklypus investicijoms ir verslo plėtrai bei padidinant paslaugų SVV apimtį ir įvairovę“ veiksmams:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sąlygų verslo ir turizmo plėtrai sudarymas ir šios veiklos skatinimas (Vietos savivaldos įstatymo 6 str. 38 p.).

	<p>Iš kiekvienam uždaviniui priskirtų veiksmų visumos naudą gaus tikslinės grupės dviejose ar daugiau tarpusavyje besiribojančiose ir socialiniais ir (ar) ekonominiais ryšiais susijusiose arba potencialiai tokius ryšius galinčiose suformuoti savivaldybėse</p>	<p>Igyvendinant veiksmus pagal uždavinį „Padidinti FZ patrauklumą gyventi ir lankytis pritaikant lankymui gamtos ir kultūros objektus, puoselėjant etninę kultūrą ir identitetą“ numatoma Mažeikių, Plungės, Telšių rajonų ir Rietavo savivaldybėse vykdyti investicinius veiksmus, kuriais bus užtikrinamas FZ lankytinų objektų prieinamumas ir žinomumas, būtų geriau panaudojami kultūros ir gamtos išteklių. Neinvesticiniais veiksmais bus vykdomas regiono turistinių maršrutų sudarymas, priežiūra ir populiarinimas, sukurto skaitmeninio informacinio įrankio palaikymas, renginių organizavimas, bendrai kuriamos ir įgyvendinamos naujos kultūrinės veiklos formos, tokiu būdu užtikrinant bendrą viešųjų paslaugų teikimą.</p> <p>Šio uždavinio veiksmų įgyvendinimo naudą gaus visų FZ savivaldybių gyventojai, turizmo ir kultūros paslaugų teikėjai.</p> <p>Igyvendinant veiksmus pagal uždavinį „Padidinti FZ investicinį patrauklumą, pritaikant sklypus investicijoms ir verslo plėtrai bei padidinant paslaugų SVV apimtį ir įvairovę“ numatoma Mažeikių, Plungės, Telšių rajonų ir Rietavo savivaldybėse vykdyti investicinius veiksmus, kuriais investicijoms ir verslo plėtrai bus paruošiami sklypai, užtikrinant naujas viešąsias paslaugas SVV bus kuriamas regioninis bendradarbiavimo ir verslumo kompetencijų stiprinimo centras. Neinvesticiniais veiksmais bus vykdomos sukurtų verslo skatinimo produktų viešinimo ir populiarinimo veiklos, būtini tyrimai, rinkos analizė ir potencialių investuotojų identifikavimas; investicijų pritraukimo kampanijos ir reklama; investicijų pritraukimo renginiai, konferencijos ir pan., sukurto skaitmeninio informacinio įrankio palaikymas, tokiu būdu užtikrinant bendrą viešosios paslaugos teikimą.</p> <p>Šio uždavinio veiksmų įgyvendinimo naudą gaus visų FZ savivaldybių gyventojai, mažos ir vidutinės įmonės.</p>
	<p>Veiksmai, įgyvendinami taikant integruotą teritorinių investicijų metodą</p>	<p>Pagal FZ strategijos uždavinius „Padidinti FZ patrauklumą gyventi ir lankytis pritaikant lankymui gamtos ir kultūros objektus, puoselėjant etninę kultūrą ir identitetą“ ir „Padidinti FZ investicinį patrauklumą, pritaikant sklypus investicijoms ir verslo plėtrai bei padidinant paslaugų SVV apimtį ir įvairovę“ numatoma vykdyti veiksmus prisidedant prie 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos 5 prioriteto „Piliečiams artimesnė Lietuva“ 5.2. uždavinio „Skatinti integruotą ir įtraukią socialinę, ekonominę ir aplinkosaugos plėtrą vietos lygmeniu, puoselėti kultūrą, gamtos paveldą, darnų turizmą ir saugumą kitose nei miestų teritorijose“ įgyvendinimo.</p>

		Pagal FZ strategijos uždavinį „Padidinti FZ patrauklumą gyventi ir lankytis pritaikant lankymui gamtos ir kultūros objektus, puoselėjant etninę kultūrą ir identitetą“ numatoma vykdyti veiksmą, prisidedantį prie 2021– 2027 m. ES fondų investicijų programos 8 specialiojo prioriteto 8.1. uždavinio „Skatinti darnų įvairiarūšį judumą miestuose“ įgyvendinimo
--	--	--

V SKYRIUS PARTNERIŲ DALYVAVIMAS RENGIANČI IR ĮGYVENDINANTI STRATEGIJĄ

Partnerių dalyvavimo rengiant ir įgyvendinant Strategiją aprašymas		
Etapas	Įtraukimo priemonės	Dalyviai
Strategijos rengimas	Strategijos rengimo aptarimas 2021 m. gruodžio 20 d. kolegijos posėdyje ir strategijos pristatymas 2024 m. balandžio 16 d. kolegijos posėdyje (https://telsiuregionas.lt/tarybos-veikla/kolegija/darbotvarkes-sprendimai-ir-protokolai/)	Telšių regiono plėtros tarybos nariai ir partneriai
	Viešas Strategijos projekto pristatymas suteikiant galimybę teikti pasiūlymus 2022 m. liepos 13 d. Rietavo TVIC, Parko g. 5, Rietavas.	Nevyriausybinės organizacijos, socialiniai ekonominiai partneriai, visuomenė
	Viešas Strategijos projekto pristatymas suteikiant galimybę teikti pasiūlymus 2022 m. spalio 28 d. Rietavo TVIC, Parko g. 5, Rietavas.	Nevyriausybinės organizacijos, socialiniai ekonominiai partneriai, visuomenė
Strategijos įgyvendinimas	Strategijos ir jos stebėsenos rezultatų viešinimas visų Telšių regiono savivaldybių internetinėse svetainėse, sudarant galimybes suinteresuotiems asmenims (ir / ar organizacijoms) teikti pastabas ir pasiūlymus dėl pateiktų ataskaitų, strategijos koregavimo ir keitimo veiksnių. Ši veikla bus vykdoma bent iki 2030 m. kartu su tarpine ataskaita.	Telšių regiono savivaldybių gyventojai
	Strategijos ir jos stebėsenos rezultatų pristatymas Telšių regiono plėtros tarybos ir partnerių grupės posėdžiuose, sudarant galimybes partneriams teikti pastabas ir pasiūlymus dėl pateiktų ataskaitų, strategijos keitimo. Ši veikla bus vykdoma periodiškai bent tris kartus per strategijos įgyvendinimo laikotarpį, įskaitant 2025 m. tarpinę ataskaitą.	Telšių regiono plėtros tarybos nariai ir partneriai

1 lentelė. FZ savivaldybių sprendimai dėl žemaitiško identiteto puoselėjimo

MAŽEIKIAI	PLUNGĖ	RIETAVAS	TELŠIAI
<p>2022 m. sausio 28 d. Mažeikių rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T1-19 „Dėl 2022 metų kaip Žemaičių kalbos metų paminėjimo“</p> <p>2024 m. sausio 25 d. Mažeikių rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T1-7 „Dėl 2024 metų paminėjimo Žemaitiško rašto metais Mažeikių rajono savivaldybėje“</p>	<p>2021 m. lapkričio 25 d. IX šaukimo Plungės rajono savivaldybės tarybos 30 posėdžio protokolinis nutarimas „Dėl Žemaičių kalbos minėjimo 2022 m.“</p> <p>2023 m. gruodžio 21 d. Plungės rajono savivaldybės tarybos sprendimas „Dėl 2024 metų paminėjimo žemaitiško rašto metais Plungės rajono savivaldybėje“</p> <p>2024 m. vasario 8 d. Plungės rajono savivaldybės tarybos sprendimas T1-6 „Dėl žemaitiško rašto metų minėjimo Plungės rajono savivaldybėje programos patvirtinimo“</p>	<p>2021 m. gruodžio 23 d. Rietavo savivaldybės tarybos sprendimas T1-167 „Dėl 2022 metų paskelbimo žemaičių kalbos metais Rietavo savivaldybėje“ (įtrauktos visos švietimo, kultūros, Nevyriausybinių organizacijos, bendruomenės. Parengta Rietavo savivaldybės Žemaičių kalbos metų minėjimo programa (ją sudaro virš 30 renginių, kurių didžioji dalis – vedami žemaitiška tarpe)</p> <p>2023 m. gruodžio 21 d. Rietavo savivaldybės tarybos sprendimas T1-118 „Dėl 2024 metų paskelbimo žemaitiško rašto metais Rietavo savivaldybėje“</p>	<p>2021 m. spalio 28 d. Telšių rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T1-404 „Telšių rajono etninės kultūros plėtros 2022–2024 m. programa“</p> <p>2021 m. lapkričio 30 d. Telšių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. A1-1962 „Žemaičių kalbos metų minėjimo programa“</p> <p>2023 m. gruodžio 28 d. Telšių rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T1-369 „Dėl 2024 metų paminėjimo Žemaitiško rašto metais“ (programa šiuo metu ruošiama)</p>

2 lentelė. Maitinimo ir gėrimų teikimo veiklos įmonių maitinimo vienetų skaičius Telšių regiono savivaldybėse, 2018–2022 metų pabaigoje | vnt.

Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veiklos našumas - Pridėtinė vertė dirbančiajam, Telšių regionas palyginimas su šalies rodikliais 2022 m.										
Teritorija	Metai	Padalinių skaičius (apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla) vnt.	Apyvarta (apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla) tūkst. EUR	Bendrosios investicijos į ilgalaikį materialųjį turtą (apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla) tūkst. EUR	Tšlaidos darbuotojų algoms ir atlyginimui (apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla); be darbdavio socialinio draudimo įmokų) tūkst. EUR	Darbuotojų (sądomų) skaičius p (apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla) asmenys	Dirbančių asmenų skaičius (apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla) asmenys	Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis (apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla) tūkst. EUR	Darbo užmokestis (mėnesinis) Bruto (apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla) EUR darbuotojui	Pridėtinė vertė (apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla) EUR darbuotojui
Lietuvos Respublika	2022	10785	1826169	90146	536326	45767	50821	754985	1200,5	14,856
	2021	10030	1202485	88952	418765	43026	47379	560081	1002,1	11,821
	2020	9307	938639	91149	355854	42331	46223	449916	889,7	9,734
	2019	8926	1258080	82996	387278	45707	49853	536001	905	10,752
	2018	8421	1119498	107735	265740	44125	46722	473665	645,2	10,138
Telšių apskritis	2022	312	40033	1325	9339	1040	1210	16133	1218,8	13,333
	2021	296	22234	2088	7491	983	1138	10473	1037,1	9,203
	2020	275	17380	1812	6029	887	1017	7995	934,5	7,861
	2019	261	20317	1216	6145	927	1064	7522	971	7,070
	2018	262	20289	922	3953	876	974	7403	713,8	7,601

Regioninis bendradarbystės ir verslumo kompetencijų stiprinimo centras (toliau – Bendradarbystės centras) kuriamas atnaujinant ir pritaikant dalies pastato, adresu L. Ivinskio g. 5, Rietavas, patalpas.

Bendradarbystės centras – tai atviros bendravimo, bendradarbiavimo ir darbo erdvės, kuriose vienodomis sąlygomis teikiamos viešosios ir administracinės paslaugos smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams bei ketinantiems pradėti verslą asmenims iš viso Telšių regiono: patalpų, techninės ir biuro įrangos nuoma ir praktinė pagalba; metodinės paslaugos; tarptautiškumo ir kitais verslui aktualiais klausimais paslaugos (remiantis SVV plėtros įstatymu).

Bendradarbystės centras turės šias erdves/zonas:

1. Technologinė zona: kūrybinių industrijų laboratorija ir 3D spausdinimo laboratorija, skirta produktų prototipų kūrimui ir gamybai.

Bendradarbystės centro Kūrybinių industrijų laboratorijos ir 3D spausdinimo laboratorijos zoną sudaro:

pritaikyta patalpa (-os) filmavimui, įrašams daryti ir garso bei vaizdo redagavimui. Šios patalpos būtų aprūpintos aukštos kokybės audiovizualine įranga, įskaitant profesionalias kameras, garso įrašymo įrangą, montavimo stotis ir kitas reikalingas technologijas.

Pritaikyta patalpa (-os) trimačiams modeliavimo įrankiams, 3D spausdinimo įrankiams, virtualios ir papildytos realybės įrankiams, kompiuteriams ir kitai reikalingai įrangai.

2. Kūrybinė zona, skirta susitikimams, mokymams, renginiams – kompetencijų ugdymui, naujų verslo modelių, produktų ir paslaugų išvystymui, naudojant skaitmenines technologijas ir bendradarbiaujant skirtingų sektorių verslams. Įskaitant etnokultūros zoną, skirtą bendrosios kultūros ir etnokultūros stiprinimui, žemaitiško paveldo saugojimui.

Bendradarbystės centro kūrybinę zoną sudaro: susitikimų kambariai, mokymų, konferencijų salės, aprūpintos įranga ir interneto ryšiu, kurios naudojamos bendriems renginiams, susitikimams su kolegomis ar klientais.

3. Darbo ir multifunkcinė zona, skirta verslo subjektų darbui užtikrinti.

Bendradarbystės centro darbo ir multifunkcinę zoną sudaro: įkurtos darbo vietos paremtos dalijimosi principu, kurios yra aprūpintos bazine biuro įranga ir interneto ryšiu, spausdinimo, kopijavimo ir skenavimo paslaugomis, interneto prieiga, virtuvės, kavos ar arbatos paslaugomis, rezervacija ir pan.

Bendradarbystės centro erdvės/zonos kuriamos naudojant tarptautinę bendradarbystės centrų patirtį, pvz. Talent Garden¹, taip užtikrinant Bendradarbystės centro tarptautinį įsitinklinimą bei tarptautinius verslo subjektų mainus ir verslų bendradarbiavimą.

¹ RTVIC užmezgė ryšius su Talent Garden centrais Vilniuje, Milane, Kopenhagoje.

Bendradarbybystės centro vykdomos veiklos:

1. 3D technologijų integravimas į verslo veiklą prototipavimui ir gamybai.

Tai apima virtualią ir papildytą realybę, trimačius modeliavimo įrankius ir kitas 3D inovacijas. Įkurtoje 3D spausdinimo laboratorijoje regiono smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams ir (arba) verslą pradėti ketinantiems fiziniams asmenims bus suteikiama techninė ir metodinė pagalba: padedant ekspertams ir naudojantis 3D technologijomis jie atliks 3D modelių projektavimą, kurs prototipus, vykdys gamybą, pritaikant ją klientų poreikiams.

Veiklos vykdymo vietos ir formos:

Veiklos vyks kūrybinių industrijų laboratorijoje ir 3D spausdinimo laboratorijoje.

Kūrybinių industrijų laboratorija naudos 3D spausdinimą kaip įrankį dizaino objektų kūrimui. 3D laboratorija teiks techninę pagalbą modeliuojant ir spausdinant verslo subjektų ir kūrėjų sukurtus prototipus ir gaminius. Čia bus galima eksperimentuoti su įvairiomis formomis, struktūromis ir medžiagomis, kuriant unikalius ir novatoriškus dizaino objektus bei gaminius. Išskirtinumas – didelių gabaritų (iki 1 metro skersmens) spausdinimo galimybė.

2. Tarptautinėmis praktikomis paremtos verslo spartavimo ir verslumo skatinimo veiklos, buriančios novatorišką ir sąveikaujančią regiono verslo bendruomenę. Didelis dėmesys skiriamas kūrybinių industrijų sektoriaus stiprinimui.

Tarptautinė Rietavo TVIC patirtis ir ryšiai su verslu, mokslu, socialinėmis institucijomis suteikia unikalią paslaugą **verslo spartavimui** ir **verslumo regione skatinimui**, paremtą tarptautine ekspertine patirtimi ir įžvalgomis. Inicijuojama ir fasilituojama² tarpsektorinė ir tarptautinė partnerystė tarp verslų, suteikianti verslo subjektams kompetencijų eksperimentuoti, kurti naujus verslo modelius ir vystyti tarptautinę rinką atitinkančius produktus ir paslaugas. Vykdomi tarptautiniai renginiai skatinantys regiono verslumą.

Veiklos vykdymo vietos ir formos:

Veikla vykdoma kūrybinėje zonoje, darbo ir multifunkcinėje zonoje.

Organizuojami įvairūs renginiai ir seminarų programos, skirtos bendradarbiavimui, tinklo kūrimui ir profesiniam tobulėjimui; organizuojami kūrybiniai seminarai, dirbtuvės, pokalbiai, skatinantys įkvėpimą ir naujų idėjų generavimą; padedama ieškoti finansavimo šaltinių, kurti rinkodaros strategijas ir platinimo kanalus; konsultuojama verslo ir kūrybinių projektų išvystymo ir įgyvendinimo klausimais.

*Ypatingas dėmesys skiriamas **tradicinio verslo partnerystės su technologijų ir kūrybinių industrijų veikėjais vystymui**, tokiu būdu sudarant sąlygas kurti inovatyvius verslo sprendimus ir produktus, bei **technologijų ir kūrybinių industrijų veikėjų partnerystės vystymui**, sudarant sąlygas kurti naujus verslo modelius ir taip stiprinti kūrybinių industrijų sektorių.*

3. Bendrosios kultūros ir etnokultūros stiprinimo veiklos, kurias inicijuos Mobili komanda skaitmeninant (vaizdo ir garso) žemaitišką paveldą. Bus kuriami audiovizualiniai produktai ir projektai, vykdomos mokymo programos ir kūrybiniai projektai. Vykdam šią veiklą susitiks profesionalūs ir entuziastingi žmonės, siekiantys išsaugoti ir plėtoti žemaičių kultūrinį paveldą, pasitelkdami modernias skaitmenines technologijas.

Veiklos vykdymo vietos ir formos:

Veikla vykdoma kūrybinių industrijų laboratorijoje, kūrybinėje zonoje, darbo ir multifunkcinėje zonoje.

² Tarpininkavimas, padedantis grupei ar bendruomenei koordinuoti veiksmus ir siekti bendrų tikslų (<https://ekalba.lt/naujazodziai/fasilitavimas?i=4a9ada7b-01b0-4cb9-b2c7-75dc7aec6b3b>).

Vyks žemaitiško paveldo skaitmeninimo darbai, susitikimai su etnokultūros ekspertais ir žemaitiško identiteto puoselėtojais.

Planuojamos Bendradarbystės centro paslaugos

Bendradarbystės centras teiks įvairias paslaugas, kad patenkintų įvairių klientų poreikius ir skatintų regiono verslumą bei burtų novatorišką ir sąveikaujančią regiono verslo bendruomenę

1. Konsultacijos, mentorystė ir fasilitavimas.
2. Mokymai ir renginiai.
3. Bendrosios darbo ir susitikimų erdvės.
4. Techninė ir kūrybinė įranga.
5. Verslo tinklų ir bendruomenės plėtra.
6. Dalyvavimas tarptautiniuose tinkluose.

Šios paslaugos ir erdvės suteikia lankstumą ir galimybę dirbti, susitikti ir bendrauti su kitais profesionalais, kurie dirba toje pačioje ar panašioje srityje.

Planuojami darbai

1. Patalpų pritaikymas planuojamoms veikloms vykdyti: būtų atliekami reikalingi atnaujinimai ir pertvarkymai, kad patalpos atitiktų numatytus reikalavimus ir poreikius.
2. Baldų, įrangos ir priemonių įsigijimas: būtų įsigyjama įranga ir baldai, pritaikyti technologinei zonai ir kitoms erdvėms. Planuojama įsigyti specialią įrangą ir technologijas kūrybinių industrijų srityje. Tai apims įvairių dydžių 3D spausdintuvus, pradedant nuo mažiausių modeliavimo sprendimų iki didžiagabaritinio, kuris galės spausdinti, pvz. metro ilgio skersmens prototipus ir panašiai. Taip būtų užtikrintas tinkamas įrankių ir technologijų prieinamumas visoms centro veikloms vykdyti.
3. Lankytojų skaičiuotuvų įrengimas: būtų sumontuoti ir įdiegti lankytojų skaičiuotuvai, siekiant sekti centrą lankančių asmenų skaičių.
4. Lipto įrengimas: būtų sumontuotas liftas, siekiant užtikrinti patogų ir prieinamą prieigą į visas pastato erdves.

PLANUOJAMŲ TELŠIŲ REGIONO FUNKCINĖS ZONOS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ PLANAS

Eil. Nr.	Planuojamo veiksmo pavadinimas	Planuojamo veiksmo aprašymas	Veiksmo pobūdis (investicinis (I) arba neinvesticinis (NI))	Institucijos (įstaigos) (veiksmo vykdytojo ir partnerių) pavadinimas	Įgyvendinimo terminai (metais ir ketvirčiais)		Veiksmo finansavimo šaltiniai, šaltiniai				Vertinimo rodikliai			Priešdėjimas priekinių teritorijų strategijų įgyvendinimo	Pastabos
					pradžią	pabaigą	Bendras lėšų poreikis, euras	Iš jų:			Rodiklis	Pradinė reikšmė	Reikšmė pabaigoje		
								ES fondų lėšos	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto bendrojo finansavimo lėšos	Savivaldybės (jų biudžeto (-ų) lėšos					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
I. Strategijos tikslas															
Didinti regiono turistinį ir investicinį patrauklumą bei plėtoti regioninį identitetą															
I.1. Strategijos uždavinys															
Pasidinti FZ patrauklumą gyvenimui ir laisvės, pritaikant planuoti gamtos ir kultūros objektus, puoselėjant etninę kultūrą ir identitetą															
1.1.1	Įjungtinės veiklos sutarties dėl bendrų turistinio patraukumo didinimo veiksmų Telsių regiono funkcinėje zonoje sudarymas	Įjungtinės veiklos sutarties patvirtinimas Telsių regiono savivaldybės tarybose, kuriose bus susitarta dėl: <ul style="list-style-type: none"> – turizmo šaltinių ir paslaugų skaitmeninio informacinio įrankio populiarinimo ir palaikymo; – regiono turizmo vystymui ir skatinimui būtinų tyrimų, viešinio kampanijų, rėmimo ir pan. renginių bei veiklų vykdymo ir dalyvavimo juose; – turizmo informacinės ir pradžios sistemos – turistinių maršrutų ženklavimo, apskaitos ir pan. įgyvendinimo ir plėtros. – Už bendrą veiklos valdymą, organizavimą, koordinavimą atsakingi Telsių rajono savivaldybė. – Visoms regiono savivaldybėms numatomas ir apibrėžiamas konkrečios atsakomybės ir išsprendžiamai įgyvendinti komunikacijos ir analizės veiklas, susijusias su regioninių turistinių maršrutų palaikymu ir bendra rinklara, leidžiančia atskleisti regiono turistinį potencialą. Visos regiono savivaldybės užtikrins veiklų įgyvendinimą ir skaidų naudodamos savo infrastruktūrą ir žmogiškąsias išteklius, į jų vykdymą įtraukiant 	NI	Veiksmo vykdytojas: Telsių r. sav. administracija. Partneriai: Mažeikių r. sav. administracija, Rietavo sav. administracija, Telsių r. sav. administracija	2025 m. I ketv.	2025 m. I ketv.	0,00	0,00	0,00	0,00	R – Bendri teikiamos viešosios paslaugos	0	1		
1.1.2	Regiono savivaldybės bendroji veiksmų, panaudojant turizmo funkcinius ryšius	Turizmo šaltinių ir paslaugų informacinio įrankio (informacinės sistemos / duomenų mainų sistemos) sukūrimas: <ul style="list-style-type: none"> – regiono turizmo vystymui ir skatinimui būtinų tyrimų, viešinio kampanijų, rėmimo ir pan. renginių bei veiklų plėtotė; – turizmo informacinės sistemos (ženklavimo, apskaitos ir pan.) plėtra regiono turizmo šaltinių pradiniam ir patrauklumui didinimui, šaltinių informavimui apie regiono turizmo šaltinius. Vieningai suženklinti maršrutai „Žemaitijos pilakalniai“, „Gamtos peizažas“, „Sakalėlių kelias“, „Paivaikiojioms su istorinėmis sūnėnėms“ gamtos ir kultūros objektai. – Igyvendinimo vieta – Telsių regionas 	I	Veiksmo vykdytojas: Žemaitijos TIC. Partneriai: Mažeikių r. sav. administracija, Plungės r. sav. administracija, Rietavo sav. administracija, Telsių r. sav. administracija	2025 m. I ketv.	2029 m. III ketv.	176470,59	150000,00	0,00	26470,59	R – Metinis konsoliduotų viešųjų paslaugų vartotojų skaičius	0	5 000		Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
1.1.3	Bendrame regioniniame maršrute „Žemaitijos pilakalniai“ esančių objektų pritaikymas lankymui Mažeikių rajono savivaldybėje	Rimolių pilakalnio, esančio adresu Rimolių k., Sedos sen., Mažeikių r. sav., ir Mildos šlaito, esančio adresu Seda, Mažeikių r. sav., pritaikymas lankymui įrengiant aikštelę su privažiavimu (adresas Ulpilgių g. 3A, Seda, Mažeikių r. sav.), poilsio vietos, mažąją architektūrą, pėsčiųjų takus ir tiltuką, laiptus, sutvarkant prieigą prie Mildos šlaito ir prieilpio aplinką	I	Mažeikių r. sav. administracija	2025 m. I ketv.	2029 m. III ketv.	975000,00	828750,00	0,00	146250,00	R – Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai	0	11,52		Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
		Ritinės pilakalnio, esančio adresu Ritinės k., Židikių sen., Mažeikių r. sav., ir jo aplinkos pritaikymas lankymui, įrengiant aikštelę su privažiavimu taku, mažąją architektūrą, sutvarkant prieilpio aplinką									P – Sukurtos arba atkurtos atviros erdvės	0	115200		
		Istakų pilakalnio, esančio adresu Istakų k., Tirkščių sen., Mažeikių r. sav., ir jo aplinkos pritaikymas lankymui, įrengiant aikštelę su privažiavimu taku, pažintinį taką, mažąją architektūrą, sutvarkant prieilpio aplinką									P – Integruoti teritorinio vystymo projektai	0	1		
		Gyvolių pilakalnio, esančio adresu Gyvolių k., Viešinių sen., Mažeikių r. sav., ir jo aplinkos pritaikymas lankymui, įrengiant aikštelę su privažiavimu taku, mažąją architektūrą, atnaujinant tiltelį, sutvarkant pilakalnį ir jo aplinką													
		Punkte 1.1.3 nurodyti objektai, kuriose vykdomos investicinio pobūdžio veiklos, vieningai suženklinami kaip maršruto „Žemaitijos pilakalniai“ objektai													
1.1.4	Bendrame regioniniame maršrute „Žemaitijos pilakalniai“ esančių Gandingos kompleksas ir Varkalių Nausodžio pilakalnių su gyvenvietė (KVR kodas 24011) ir Varkalių Nausodžio pilakalnių kompleksas (Nausodžio, Varkalių pilakalnis su gyvenvietė (KVR kodas 23971) ir Nausodžio, Varkalių pilakalnis II, vad. Pilalė (KVR kodas 5472), pritaikymas lankymui įrengiant pėsčiųjų dviračių takus nuo 2. Tūno-Valganto g. Medelyno g. sankryžos iki Norikių tilto ir nuo Norikių tilto iki Nausodžio, Varkalių pilakalnio II, vad. Pilalė (KVR kodas 5472), bei sujungiant Gandingos ir Varkalių, Nausodžio pilakalnių kompleksus (mažosios architektūros ir inžinerinės infrastruktūros įrengimas). Objektai vieningai suženklinami kaip maršruto		I	Plungės r. sav. administracija	2025 m. IV ketv.	2029 m. III ketv.	3289058,82	2795700,00	0,00	493358,82	R – Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai	0	24,8269		Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
											P – Sukurtos arba atkurtos atviros erdvės	0	248269		
											R – Dviraičiams skirtos infrastruktūros metinis naudotojų skaičius	0	2300		
											P – Dviraičiams skirta infrastruktūra, kuriai suteikta parama	0	3,15		
											P – Integruoti teritorinio vystymo projektai	0	1		
1.1.5	Bendrame regioniniame maršrute „Žemaitijos pilakalniai“ esančio Plungės pilakalnio pritaikymas lankymui Plungės rajono savivaldybėje	Plungės pilakalnio, esančio adresu Brėtos g. 24C, Plungė, pritaikymas lankymui, įrengiant aikštelę, informacinis stendas ir kt. Objektas vieningai suženklinamas kaip maršruto „Žemaitijos pilakalniai“ objektas	I	Plungės r. sav. administracija	2025 m. IV ketv.	2029 m. III ketv.	428571,00	364285,35	0,00	64285,65	R – Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai	0	3,196		Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
											P – Sukurtos arba atkurtos atviros erdvės	0	31960		
											P – Integruoti teritorinio vystymo projektai	0	1		
1.1.6	Bendrame regioniniame maršrute „Žemaitijos pilakalniai“ esančių objektų pritaikymas lankymui Rietavo	Lopučių pilakalnio pritaikymas lankymui, atliekant prieigų sutvarkymo darbus: automobilių stovėjimo aikštelės, pėsčiųjų tako, mažosios architektūros, informacinio stendo ir rodyklės, užtvana automobiliams, lankytųjų skaičiavimo, atšakų kontenerių ir biuroleto pastatymo vietos, šiluminės paslaugų stotelės įrengimas. Objektas vieningai suženklinamas kaip maršruto „Žemaitijos pilakalniai“ objektas	I	Rietavo sav. administracija	2025 m. I ketv.	2029 m. III ketv.	300000,00	255000,00	0,00	45000,00	R – Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai	0	0,0891		Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
											P – Sukurtos arba atkurtos atviros erdvės	0	891		
											P – Integruoti teritorinio vystymo projektai	0	1		
1.1.7	Bendrame regioniniame maršrute „Gamtos peizažas“ esančio Dūdžlauko aukštapielės pritaikymas lankymui Mažeikių rajono	Dūdžlauko aukštapielės dirvyno, esančio Mažeikių miesto teritorijoje, pritaikymas lankymui, įrengiant pažintinį-odakalnį taką, sukuriant galimybę lankytosioms sėbėti pelkės panoramą, pritaikant infrastruktūrą lankymui ir poilsui. Objektas vieningai suženklinamas kaip maršruto „Gamtos peizažas“ objektas	I	Mažeikių r. sav. administracija	2026 I ketv.	2029 m. III ketv.	2765344,00	2350542,40	0,00	414801,60	R – Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai	0	150,60		Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
											P – Sukurtos arba atkurtos atviros erdvės	0	1506000		
											P – Integruoti teritorinio vystymo projektai	0	1		
1.1.8	Bendrame regioniniame maršrute „Gamtos peizažas“ esančio Juodpelkio parko pritaikymas lankymui Mažeikių rajono savivaldybėje	Juodpelkio parko, esančio adresu Sedos g. 57A, Pavenčių g. 38A, Pavenčių g. 38, Mažeikių, pritaikymas lankymui, įrengiant odakalnį pažintinį pėsčiųjų taką, informacinę infrastruktūrą, mažąją architektūrą, pritaikant infrastruktūrą lankymui. Objektas vieningai suženklinamas kaip maršruto „Gamtos peizažas“ objektas	I	Mažeikių r. sav. administracija	2025 m. IV ketv.	2029 m. III ketv.	616 353,00	523 900,05	0,00	92 452,95	R – Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai	0	7,17		Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
											P – Sukurtos arba atkurtos atviros erdvės	0	71 710		
											P – Integruoti teritorinio vystymo projektai	0	1		
1.1.9	Bendrame regioniniame maršrute „Gamtos peizažas“ esančio Ventos upės slėnio pritaikymas lankymui Mažeikių rajono savivaldybėje.	Ventos upės slėnio pritaikymas lankymui ir gamtos pažinimui nuo Raudonakardžio Gyvolių k., Viešinių sen., Mažeikių r. sav., iki Gyvolių pilakalnio, esančio šilva per Virvytės upę ir pritaikant ji neigalijaus poreikiams, sukuriant infrastruktūrą lankymui ir pritaikant ją neigalijaus. Objektas vieningai suženklinamas kaip maršruto „Gamtos peizažas“ objektas	I	Mažeikių r. sav. administracija	2025 m. III ketv.	2029 m. III ketv.	1 219 075,00	1 036 213,75	0,00	182 861,25	R – Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai	0	82,67		Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
											P – Sukurtos arba atkurtos atviros erdvės	0	826700		

1.1.21	Bendrame regioniniame maršrute „Gamtos peizažas“ Lūkato ežero pritaikymas lankymui Telsių rajono savivaldybėje	Lūkato ežero pritaikymas lankymui, modernizuojant poilsiavietę, esančią adresu Graužų k., Telsių r., automobilių stovėjimo aikštelės, teritorijos apšvietimo su vėžlo stebėjimo sistema, pėsčiųjų-dviraičių takų, informacinės infrastruktūros modernizavimas, papildymo ir jo įrenginių atnaujinimas, mažosios architektūros, prieplaukos-tilo, lankytųjų skulptūrų ir pėngimas. Objektas vieningai suženklinamas kaip maršruto „Gamtos peizažas“ objektas	1	Telsių r. sav. administracija	2026 m. III ketv.	2029 m. III ketv.	985300,00	837505,00	0,00	147795,00	R – Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai	0	3,3	Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
											P – Sukurtos arba atkurtos atviro erdvės	0	7995	
											R – Dviraičiams skirtos infrastruktūros metinis naudojotųjų skaičius	2000	4000	
											P – Dviraičiams skirta infrastruktūra, kuriai suteikta parama	0	0,3	
											P – Integruoti teritorinio vystymo projektai	0	1	
1.1.22	Bendrame regioniniame maršrute „Gamtos peizažas“ Varnių regioninio parko Debesų telmologinio draustinio, esančio Graužų k., Varnių sen. Telsių r., pritaikymas lankymui: automobilių stovėjimo aikštelės ir jos aplinkos įrengimas. Objektas vieningai suženklinamas kaip maršruto „Gamtos peizažas“ objektas	Varnių regioninio parko Debesų telmologinio draustinio, esančio Graužų k., Varnių sen. Telsių r., pritaikymas lankymui: automobilių stovėjimo aikštelės ir jos aplinkos įrengimas. Objektas vieningai suženklinamas kaip maršruto „Gamtos peizažas“ objektas	1	Telsių r. sav. administracija	2025 m. II ketv.	2027 m. III ketv.	51300,00	43605,00	0,00	7695,00	R – Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai	0	0,1	Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
											P – Sukurtos arba atkurtos atviro erdvės	0	1000	
											P – Integruoti teritorinio vystymo projektai	0	1	
1.1.23	Dviraičiams skirtos infrastruktūros įrengimas – tilto per Ventos upę pastatymas	Pėsčiųjų-dviraičių tilto Mažeikių mieste per Ventos upę, sujungiančio Mažeikių miesto dviračių taką su Daubarų k. ir Kracių k., įrengimas: pėsčiųjų-dviraičių tilto pastatymas, apšvietimo, dviračių remonto stotelės įrengimas	1	Mažeikių r. sav. administracija	2025 m. I ketv.	2029 m. III ketv.	301438,67	256222,87	0,00	45215,80	R – Dviraičiams skirtos infrastruktūros naudojotųjų skaičius per metus	0	1000	Veiksmo įgyvendinimas finansuojamas ES fondų 2021–2027 m. Investicijų programos 8 prioriteto 8.1. uždavinio įgyvendinimui skirtomis lėšomis. Veiksmas atitinka Mažeikių miesto darnaus judumo plano priemones: „Bevaraklio transporto sistemos (solinimo priemonių grupė)“, „Koordinuotos betono transporto infrastruktūros vystymas ir geros kėlės palaikymas“. Veiksmas susijęs su 1.1.8 p. veiksmu „Bendrame regioniniame maršrute „Gamtos peizažas“ esančių objektų pritaikymas lankymui Mažeikių rajono savivaldybėje“
											P – Dviraičiams skirta infrastruktūra, kuriai suteikta parama	0	0,065	
											P – Integruoti teritorinio vystymo projektai	0	1	
1.1.24	Bendrame regioniniame maršrute „Sakralinis kelias“ esančių objektų pritaikymas lankymui Plungės rajono savivaldybėje	Plungės žydų žudynių vietos ir kapų, esančių adresu Birutės g. 15C, Kaušėnų k., Plungės r., pritaikymas lankymui: išvystant infrastruktūrą: dviračių pėsčiųjų takus nuo Babrungo ir Birutės g. sankryžos iki Plungės žydų žudynių vietos ir kapų ir nuo Plungės žydų žudynių vietos ir kapų iki susikirtimo su Sodų g., Prėšalių k., mažosios architektūros, ženklavimo bei apšvietimo įrengimas. Objektas vieningai suženklinamas kaip maršruto „Sakralinis kelias“ objektas	1	Plungės r. sav. administracija	2026 m. II ketv.	2029 m. III ketv.	3700000,00	3145000,00	0,00	555000,00	R – Dviraičiams skirtos infrastruktūros metinis naudojotųjų skaičius	0	3000	Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
											P – Dviraičiams skirta infrastruktūra, kuriai suteikta parama	0	2	
											P – Integruoti teritorinio vystymo projektai	0	1	
1.1.25	Bendrame regioniniame maršrute „Sakralinis kelias“ esančių objektų pritaikymas lankymui Telsių rajono savivaldybėje	Rainių Kančios koplyčios, žudynių vietos ir atminimo žygio teritorijos, esančių adresu Rainių k., Telsių r., pritaikymo lankymui darant tvarkomą teritoriją nuo automobilių stovėjimo aikštelės iki Rainių Kančios koplyčios: pėsčiųjų tako su žemiu tako apšvietimu įrengimas, dangų prie koplyčios pastato objekto pritaikymas, mažosios architektūros modernizavimas, Rainių Kančios koplyčios būklės dalies apšvietimo ir jos teritorijos apšvietimo atnaujinimas, informacinės infrastruktūros atnaujinimas, lanko tualeto ir jo aplinkos modernizavimas, apšvietimo automobilių stovėjimo aikštelės ir pėsčiųjų zonos įrengimas. Rainių mikelio žudynių vieta: esančių lanko takų pritaikymas žmonių su negalia, paminklo aikštelės modernizavimas, takų ir paminklo apšvietimo įrengimas, mažosios architektūros įrengimas. atminimo žygio teritorija: apšvietimo aikštelės, tako, apšvietimo, mažosios architektūros įrengimas, informacinės infrastruktūros atnaujinimas. Teritorija pritaikoma žmonių su negalia poreikiams. Objektas vieningai suženklinamas kaip maršruto „Sakralinis kelias“ objektas	1	Telsių r. sav. administracija	2025 m. I ketv.	2029 m. III ketv.	477646,00	405999,00	0,00	71647,00	R – Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai	0	3,2	Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
											P – Sukurtos arba atkurtos atviro erdvės	0	4300	
											P – Integruoti teritorinio vystymo projektai	0	1	
1.1.26	Bendrame regioniniame maršrute „Pasivaikščiavimas su istorinėmis asmenybėmis“ esančių objektų pritaikymas lankymui Mažeikių rajono savivaldybėje	Mažeikių senamiestyje esančių kultūros objektų pritaikymas lankymui: įrengiant skiriamuosius simbolius šilpavio dangose, vedančius maršrutu „Pasivaikščiavimas su istorinėmis asmenybėmis“, sutvarkant prieigas ir aplinką prie objektų, įrengiant mažąją architektūrą, poilsio ir stovėjimo aikšteles, sutvarkant žolines dangas ir gėlymus. Objektas: 1) Pastatas, Stoties g. 32, Mažeikiai (KVR kodas 11023, Generolas Povilas Plechavičius); 2) Pastatas, Stoties g. 22, Mažeikiai (KVR kodas 2397, Generolas Povilas Plechavičius); 3) Mažeikių geležinkelio stotis, Stoties g. 1, Mažeikiai (KVR kodas 28264); 4) Henriko Nagio namas, Stoties g. 16, Mažeikiai (KVR kodas 12991); 5) Mažeikių bankas, P. Vileišio g. 4, Mažeikiai (KVR kodas 2412, asmenybė – architektas Mykolas Songaila); 6) Mažeikių burmistro Jono Motuzo Sv. Pranciškaus Asyriečio (kankinių) kryžius, Birutės g. 34, Mažeikiai (KVR kodas 2364); 7) Paminklas poetai Antanui Vienušindžiui, Birutės g. 34, Mažeikiai (KVR kodas 20662); 8) Paminklas rašytojai Marijai Pečkauskaitėi – Šatrijos Raganai, Birutės g. 34, Mažeikiai (KVR kodas 20664); 9) Paminklas Lietuvos profesionaliojo teatro kūrėjai Jonui Juozui Vaičiui, Birutės g. 34, Mažeikiai (KVR kodas 20660); 10) Mažeikių muziejus, V. Barbaro g. 9, Mažeikiai (viešas kultūros objektas); 11) Mažeikių Henriko Nagio viešoji biblioteka, Laišvės g. 31, Mažeikiai (viešas kultūros objektas).	1	Mažeikių r. sav. administracija	2025 m. I ketv.	2029 m. III ketv.	942 500,00	801 125,00	0,00	141 375,00	R – Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai	0	13,46	Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
											P – Sukurtos arba atkurtos atviro erdvės	0	134600	
											P – Integruoti teritorinio vystymo projektai	0	1	
1.1.27	Bendrame regioniniame maršrute „Oginskių paveldo pažintinis maršrutas“ esančios Plungės dvare sodybos pritaikymas lankymui Plungės rajono savivaldybėje	Plungės dvare sodybos pritaikymas lankymui, sutvarkant prieigas prie Sargų namo, esančio adresu Dariaus ir Girėno g. 27, Plungė; automobilių stovėjimo aikštelės modernizavimas, mažosios architektūros elementai, informacinį-educacinį stendų, apšvietimo įrengimas, aplinkos sutvarkymas. Objektai vieningai suženklinami kaip regiono maršrutas „Oginskių paveldo pažintinis maršrutas“	1	Plungės r. sav. administracija	2025 m. IV ketv.	2029 m. III ketv.	278 571,00	236 785,35	0,00	41 785,65	R – Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai	0	0,6	Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
											P – Sukurtos arba atkurtos atviro erdvės	0	6000	
											P – Integruoti teritorinio vystymo projektai	0	1	
1.1.28	Bendrame regioniniame maršrute „Oginskių paveldo pažintinis maršrutas“ esančios Plungės dvare sodybos pritaikymas lankymui, aktualizuojant M. K. Čiurlionio kelių Plungės rajoną	Plungės dvare sodybos parko pritaikymas lankymui, aktualizuojant M. K. Čiurlionio kelių Plungės rajono savivaldybėje, prieigos formuojant ir kuriant skvera, esantį adresu Dariaus ir Girėno g. 10C, Plungė; įrengiant mažosios architektūros elementus, pastatant tiltelį, vieningai žymint M. K. Čiurlionio kelių Plungės rajoną (stendais, nuorodomis į kitus objektus, mažosios architektūros elementais ir kt.). M. K. Čiurlionio kelias“ objektai vieningai suženklinami kaip „Oginskių paveldo pažintinis maršrutas“ dalis	1	Plungės r. sav. administracija	2025 m. III ketv.	2029 m. III ketv.	528 571,00	449 285,35	0,00	79 285,65	R – Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai	0	58,1795	Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
											P – Sukurtos arba atkurtos atviro erdvės	0	0,852	
											P – Integruoti teritorinio vystymo projektai	0	1	
1.1.29	Bendrame regioniniame maršrute „Oginskių paveldo pažintinis maršrutas“ esančios Rietavo dvare sodybos pritaikymas lankymui Rietavo savivaldybėje	Oginskių dvare sodybos pritaikymas lankymui įrengiant pėsčiųjų-dviraičių taką Žemaitės g., Naujajio ir Jėro g. iki krašto kelio Nr. 197 esančio pėsčiųjų-dviraičių tako, apšvietimo, mažąją architektūrą, šilpavio parduotuvę, lankytųjų skulptūras, Oginskių paveldo pažintinio maršruto informacinę infrastruktūrą. Objektai vieningai suženklinami kaip regiono maršrutas „Oginskių paveldo pažintinis maršrutas“	1	Rietavo sav. administracija	2025 m. I ketv.	2029 m. III ketv.	800 000,00	680 000,00	0,00	120 000,00	R – Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai	0	56,4017	Investicinio veiksmo įgyvendinimas, susijęs su 1.1.1 p. nurodytu neinvesticiniu veiksmu
											P – Sukurtos arba atkurtos atviro erdvės	0	1850	
											R – Dviraičiams skirtos infrastruktūros metinis naudojotųjų skaičius	0	2000	

PATVIRTINTA
Plungės rajono savivaldybės tarybos
2024 m. gegužės 30 sprendimu
Nr. T1-144

(Susitarimo projektas)

**SUSITARIMAS
DĖL 2024–2029 M. TELŠIŲ REGIONO FUNKCINĖS ZONOS
STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO**

202_ m. _____ d.

Telšiai

Mažeikių rajono savivaldybė, atstovaujama savivaldybės merės Rūtos Matulaitienės, veikiančios pagal Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2024 m. _____ savivaldybės tarybos sprendimu Nr. ____ „_____“ suteiktą įgaliojimą,

Plungės rajono savivaldybė, atstovaujama savivaldybės mero Audriaus Klišonio, veikiančio pagal Plungės rajono savivaldybės tarybos 2024 m. _____ savivaldybės tarybos sprendimu Nr. ____ „_____“ suteiktą įgaliojimą,

Rietavo savivaldybė, atstovaujama savivaldybės mero Antano Černeckio, veikiančio pagal Rietavo savivaldybės tarybos 2024 m. _____ savivaldybės tarybos sprendimu Nr. ____ „_____“ suteiktą įgaliojimą,

Telšių rajono savivaldybė, atstovaujama savivaldybės mero Tomo Katkaus, veikiančio pagal Telšių rajono savivaldybės tarybos 2024 m. _____ savivaldybės tarybos sprendimu Nr. ____ „_____“ suteiktą įgaliojimą,

toliau kartu vadinamos Partneriais, o kiekviena atskirai Partneriu, vadovaudamiesi Tvarios miesto plėtros strategijų ir funkcinių zonų strategijų rengimo ir įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2023 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. 1V-30 „Dėl tvarios miesto plėtros strategijų ir funkcinių zonų strategijų rengimo ir įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), 50 ir 53 punktais ir atsižvelgdamos į Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2024 m. _____ sprendimą Nr. ____ „_____“, Plungės rajono savivaldybės tarybos 2024 m. _____ sprendimą Nr. ____ „_____“, Rietavo savivaldybės tarybos 2024 m. ____ sprendimą Nr. _____ „_____“ ir Telšių rajono savivaldybės tarybos 2024 m. _____ sprendimą Nr. _____ „_____“, sudaro šį susitarimą dėl 2023–2029 m. Telšių regiono funkcinės zonos strategijos (toliau – Strategija), kuri yra neatskiriamas šio susitarimo priedas, įgyvendinimo (toliau – Susitarimas) ir įsipareigoja:

1. Bendrai naudodami savo turtą, kooperuodami darbą, žinias ir organizacinius išteklius, veikti bendrai siekdami įgyvendinti Strategijoje nustatytus uždavinius.

2. Užtikrinti bendrąjį finansavimą, reikalingą prisidėjimui prie Strategijos veiksmų, nustatytų kiekvienam iš Partnerių, įgyvendinimo ir finansuoti tinkamas ir netinkamas šiu

Strategijos veikslių išlaidas, kurių nepadengia finansavimo šaltinis.

3. Paskirti Plungės rajono savivaldybės administraciją atsakinga už Strategijos stebėseną bei Strategijos ir Susitarimo pakeitimų koordinavimą (toliau – Strategijos įgyvendinimo koordinatorių).

4. Pavesti Strategijos įgyvendinimo koordinatoriui organizuoti Strategijos įgyvendinimo stebėseną, keitimą ir viešinimą laikantis Aprašo IV-VII skyriuose nustatytų reikalavimų.

5. Strategijos įgyvendinimo koordinatoriaus patirtas išlaidas, tiesiogiai susijusias su šio Susitarimo 4 punktu, apmokėti solidariai iš visų Partnerių savivaldybių biudžetų kasmet suderinus atskiru susitarimu.

6. Teikti informaciją Strategijos įgyvendinimo koordinatoriui apie Strategijos įgyvendinimą ir paskirti Partnerio atstovo kontaktinį asmenį.

7. Visi su šio Susitarimo įgyvendinimu susiję klausimai sprendžiami bendru susitarimu Partnerių atstovų susitikimuose.

8. Pakeitus Strategiją, jei šie pakeitimai neįtakoja Susitarimo turinio, šis Susitarimas nekeičiamas.

9. Susitarimas sudaromas keturiais egzemplioriais, turinčiais vienodą teisinę galią, – po vieną kiekvienam Partneriui.

10. Bet koks ginčas, kylantis iš Susitarimo ar su juo susijęs, turi būti sprendžiamas tarpusavio derybomis. Nepavykus ginčų išspręsti derybomis, jie sprendžiami Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

11. Susitarimas ir jo pakeitimai įsigalioja nuo paskutinio Partnerio pasirašymo dienos ir galioja iki Strategijos įgyvendinimo pabaigos.

Mažeikių rajono
savivaldybės merė

(parašas)

Rūta Matulaitienė

(data)

Plungės rajono
savivaldybės meras

(parašas)

Audrius Klišonis

(data)

Rietavo savivaldybės
meras

(parašas)

Antanas Černeckis

(data)

Telšių rajono
savivaldybės meras

(parašas)

Tomas Katkus

(data)

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖ
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL 2024–2029 M. TELŠIŲ REGIONO FUNKCINĖS ZONOS STRATEGIJOS PATVIRTINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2024-05-30 Nr. T1-144
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Audrius Klišonis Meras
Parašo sukūrimo data ir laikas	2024-05-30 23:07
Parašo formatas	Trumpalaikio galiojimo (XAdES-T)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2024-05-30 23:07
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2023-07-25 17:15 - 2028-07-23 23:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	4
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	T1-144 Telsiu FZ Strategija.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	T1-144 Telsiu FZS 1 ir 2 Priedai.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	T1-144Telsiu FZS Veiksmu planas 3 Priedas.xlsx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	T1-144susitarimo projektas.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20240523.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2024-06-21)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2024-06-21 nuorašą suformavo Ingrida Staniene
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-